

An Roinn Oideachais
Department of Education

Nuachtlitir Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe

Fáilte chuig eagrán mhí Mheán Fómhair 2024 agus an 16^ú foilseachán de nuachtlitir na Roinne Oideachais maidir leis an **Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe (OFI)**. Ba mhaith linn buíochas a ghabháil le gach duine a chuir leis. Tá súil againn go mbaineann tú taitneamh as an eagrán seo, agus go bhfaigheann tú inspioráid, smaintí agus naisc agus acmhainní úsáideacha chun cabhrú leat do ról a ghlacadh san fhorbairt inbhuanaithe.

Féadfaidh tú na heagraí roimhe seo den nuachtlitir a léamh [anseo](#) agus [clárú](#) chun é a fháil go díreach chuig do bhosca isteach gach ráithe!

OFI i gContae na Mí agus i Muineachán – Ag Glaoch ar Gach Institiúid Oideachais!

An bhfreastalaíonn tú ar, an oibríonn tú do nó an gcomhoibríonn tú le heagraíocht nó institiúid oideachais sa **Mhí** agus i **Muineachán** a bhfuil gníomhartha á ndéanamh acu ar mhaithe leis an bhforbairt inbhuanaithe? Más ea, ba mhaith linn cloisteáil uait don chéad eagrán eile den Nuachtlitir OFI!

OFI i Scoileanna

Más mian leat na gníomhartha atá á ndéanamh agat i réimse na forbartha inbhuanaithe i do scoil a roinnt agus é a fheiceáil in eagraí na nuachtlitreach OFI amach anseo, déan teagmháil trí ríomhphost a sheoladh chuig

ESD@education.gov.ie. Gheobhaidh tú **Dearbhán One-For-All €500** ón Roinn Oideachais má fhoilsímid do phíos!

1. OFI go 2030 – an t-Eolas is Déanaí

a. OFI go 2030 – Maoiniú tugtha d'Eagraíochtaí

Chuir an Roinn maoiniú de €253,910 ar fáil do 12 eagraíocht le haghaidh tionscadail OFI de bhun glao a eisíodh in eagrán na Bealtaine den Nuachtlitir OFI.

I measc formhór na dTionscadal a maoiníodh tá forbairt acmhainní OFI agus rolladh amach FGL do mhúinteoirí san OFI. Cuireadh maoiniú ar fáil freisin chun dlús a chur faoi líon na scoileanna a ghlacann páirt i réimse cláir OFI amhail Olann i Scoileanna, Wise Water, tionscadal Físeán de Nóiméad Amháin de chuid Global Citizenship School, agus Féile Scannánaíochta Truflais. Guímid gach rath ar na heagraíochtaí lena gcuid tionscadal agus táimid ag tnúth le tuilleadh a chloisteáil fúthu le linn na bliana.

Tá tuilleadh eolais maidir leis na deontaithe agus na tionscadail ar fáil ar an rannán [Glaao ar Mhaoiniú](#) de shuíomh gréasáin OFI go 2030.

Ar ais go barr an leathanaigh

b. NUA - OFI don 2030 - Glao ar Mhaoiniú do Scoileanna

Tá an Roinn Oideachais ag lorg iarratais ó bhunscoileanna agus iar-bhunscoileanna ar mhaoiniú suas le €2,500 chun tacú le cur i bhfeidhm Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe (OFI).

Tá an fhoirm iarratais ar fáil ar [shuíomh gréasáin OFI go 2030](#). An dáta deiridh le hiarratas a chur isteach ná **Dé hAoine an 11 Deireadh Fómhair 2024**.

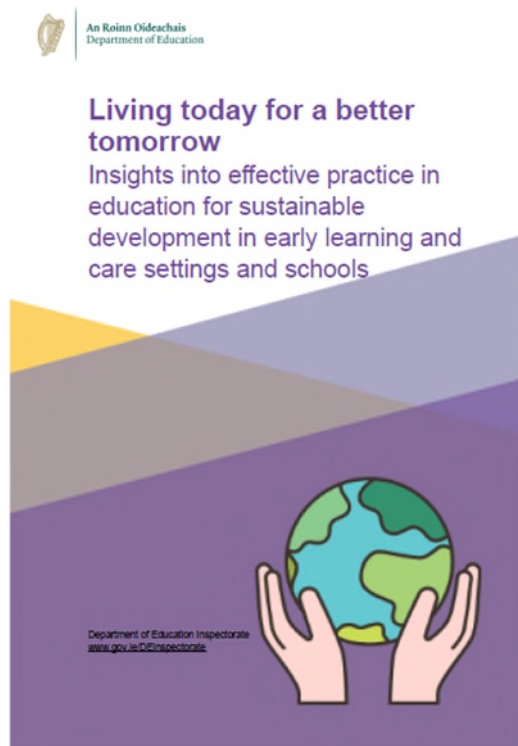
Tá ciste iomlán €600,000 ar fáil. Is próiseas iomaíoch é seo agus ní bheidh rath ar gach scoil a chuireann isteach ann. Tabharfar tús áite do scoileanna a chomhlíonann na critéir a leagtar amach san fhoirm iarratais, lena n-áirítear scoileanna a bhfuil a [Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta](#) foilsithe acu, i gcomhréir le Sainordú na hEarnála Scoileanna um Ghníomhú ar son na hAeráide (féach d. thíos).

Tá Ceardlanna Saor in Aisce ar conas iarratas a dhéanamh ar an nglao maoinithe do scoileanna á dtairiscint ag Lónra Inbhuanaitheachta Scoileanna na hÉireann – féach na sonraí thíos:

Lónra Inbhuanaitheachta Scoileanna na hÉireann	Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe a Threorú: Ceardlann maidir leis an bhFoireann Uirlisí Inbhuanaitheachta agus Maoiniú	Bunscoile	11.09.2024 15:00 – 16:00	Cláraigh anseo
Lónra Inbhuanaitheachta Scoileanna na hÉireann	Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe a Threorú: Ceardlann maidir leis an bhFoireann Uirlisí Inbhuanaitheachta agus Maoiniú	Iar-bhunscoil	11.09.2024 19:00 - 20:00	Cláraigh anseo

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. An Roinn Oideachais - Foilseachán Tuarascálacha

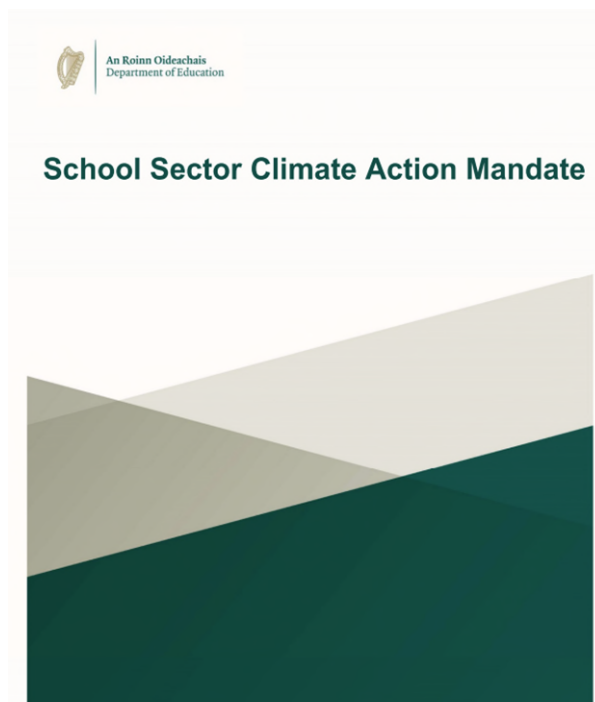
D'fhoilsigh an Roinn an tuarascáil nua **'Saol an lae inniu a chaitheamh ar bhealach a chinntíonn todhchaí níos fearr: Léargais ar chleachtas éifeachtach san oideachas don fhorbairt inbhuanaithe i suíomhanna um luathfhoghlaim agus luathchúram agus i scoileanna'**

Tagann na léargais sa tuarascáil as cigireachtaí a rinneadh sa tréimhse Eanáir go Meitheamh 2023 agus taispeánann sí rogha de na cleachtais chun tacú le OFI a breathnaíodh. Seo a leanas conclúid na tuarascála: *"Chun inniúlachtaí leanaí agus daoine óga mar a bhaineann leis an inbhuanaitheacht a chothú, tá sé ríthábhachtach go mbeadh tuiscint chuimsitheach ag suíomhanna FCLÓ agus ag scoileanna ar nádúr ilghnéitheach na forbartha inbhuanaithe."* Tugann na spotsoilse sa tuarascáil léargas ar na bealaí praiticiúla inar féidir é sin a bhaint amach.

Is féidir leat an tuarascáil a léamh [anseo](https://www.gov.ie/en/publications-and-resources/details/?document-id=6840)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

d. Sainordú Nuashonruithe na hEarnála Scoileanna um Ghníomhú ar son na hAeráide

Léigh **Sainordú na hEarnála Scoileanna um Ghníomhú ar son na hAeráide** [anseo](#)

Forbraíodh **Foireann Uirlisí Inbhuanaitheachta** a foilsíodh i Meán Fómhair 2022 chun tacú le scoileanna glacadh le Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta de réir an tSainordaithe.

Tá an Foireann Uirlisí Inbhuanaitheachta comhdhéanta d'iniúchadh inbhuanaitheachta féin-mheasúnaithe, treoirlínte inbhuanaitheachta agus teimpléad do ráiteas beartais inbhuanaitheachta. Ceiliúir agus roinn an méid atá á dhéanamh ag do scoil chun an fhorbairt inbhuanaithe a thacú agus a chur chun cinn trí Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta do Scoile a fhorbairt agus breathnaigh ar na treoirlínte A - Z chun roinnt smaointí iontacha a fháil chun gníomhú i leith na hinbhuanaitheachta. Tá an fhoireann uirlisí ar fáil [anseo](#).

Bhí seisiún eolais ag ESCI maidir le OFI agus leis an bhFoireann Uirlisí Inbhuanaitheachta an 24 Deireadh Fómhair 2023. Tá taifead ar an ócáid ar fáil ag: [ESCI - Ionaid Tacaíochta Oideachais na hÉireann - Cúrsaí agus seimineáir ghréasáin imeachtaí do Mhúinteoirí Bunscoile agus Meánscoile in Éirinn](#)

TABHAIR FAOI DEARA: I gcás maoiniú OFI go 2030, beidh tús áite ag scoileanna a bhfuil a Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta foilsithe acu ar suíomh gréasáin a scoile.

Féach roinnt samplaí de Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta ag scoileanna:

Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta Ardscoil na Mara ag: <http://ardscoilnamara.ie/page/Policies/64238/Index.html>

Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta Scoil Náisiúnta Bhaile Uí Mhoinigh ag:
https://www.ballymoneyns.com/files/ugd/fef759_c43ba4ab9dfe4820b30ad5ba5cfc7314.docx?dn=Sustainability%20Policy.docx

Is féidir teacht ar Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta Scoil Náisiúnta Queen of the Universe: <https://www.queenoftheuniversens.com/policies>

Is féidir amharc ar Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta S.N. Naomh Proinnsias ag www.kilroens.ie

Tá sé de phlean againn naisc chuig tuilleadh Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta a chur ar [shuíomh gréasáin OFI go 2030](#) agus sa Nuachtlitir OFI in am trátha.

Má tá do ráiteas foilsithe agat cheana féin, agus más mian leat é a roinnt, cuir ar an eolas muid – ESD@education.gov.ie

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

e. FGL OFI

Tá nuashonrú déanta anois ar an liosta FGL a bhaineann le OFI ar ár suíomh gréasáin. Féach an leagan nua anois foilsithe anseo: [FGL OFI](#).

Tabhair faoi deara: Is féidir le múinteoirí iarratas a dhéanamh ar Aisíocaíocht Táillí do chlár a bhaineann leis an Inbhuanaitheacht i gcomhréir le Ciorclán 5/2024: [gov - Scéim Aisíochta Táillí Múinteoirí 2023 \(www.gov.ie\)](#)

Más eagraíocht thú a chuireann FGL a bhaineann le OFI ar fáil do mhúinteoirí agus gur mhaith leat do chlár a chur ar an liosta thuas, cuir é sin in iúl dúinn ag ESD@education.gov.ie

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

f. Forbairt an Churaclaim

An Ardteistiméireacht – Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe

Tá sé mar aidhm ag Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe na hArdteistiméireachta cumas na mac léinn a fhorbairt chun gníomhaíocht eolasach agus bhríoch a dhéanamh ar son domhan cóir agus inbhuanaithe agus iad ag dul i ngleic le príomhdhúshláin inbhuanaitheachta, lena n-áirítear géarchéim na haeráide.

Go sonrach, tá sé mar aidhm ag Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe na hArdteistiméireachta mic léinn a chumasú chun cur lena dtuiscint ar roinnt croí-choincheapa agus bunphrionsabail idirnasctha a bhaineann le

gníomhaíocht aeráide agus forbairt inbhuanaithe; a gcuid foghlama a chur i bhfeidhm maidir le hiniúchadh, dearadh agus gníomh eolasach a dhéanamh ar phríomhdhúshláin inbhuanaitheachta, lena n-áirítear an ghéarchéim aeráide; castacht a bhainistiú ag baint úsáide as smaointeoireacht chriticiúil, ag déanamh cinntí eolasacha bunaithe ar fhianaise eolaíoch agus bunaithe ar chearta agus prionsabail an duine; a n-inniúlacht sa smaointeoireacht a fhorbairt go córasach, ag smaoineamh ar pheirspictíochtaí éagsúla agus ag anailísiú bunchúiseanna saincheisteanna domhanda; freagairt go machnamhach do dhúshláin agus deiseanna comhshaoil, agus na buntáistí iomadúla a bhaineann le foghlaim áit-bhunaithe agus lasmuigh a bhaint amach.

Déanfar Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe, agus Staidéar Drámaíochta, Scannánaíochta agus Amharclainne a rolladh amach chuig líonra beag scoileanna, ar a dtugtar Scoileanna Céim a hAon, in 2025. Tugann tabhairt isteach na n-ábhar spreagúil seo rogha níos fearr do dhaltáí chun a raon spéise a léiriú níos fearr. agus tacú le forbairt raon níos leithne de thallann agus scileanna.

Tá an tsonraíocht nua ar fáil ag: <https://curriculumonline.ie/ga-ie/senior-cycle/senior-cycle-subjects/climate-action-and-sustainable-development/>

Bunscoil – Oideachas Sóisialta agus Imshaoil

Tá Oideachas Sóisialta agus Imshaoil (OSI) ar cheann de na cúig réimse leathan curaclaim i gCreat nua Churaclam na Bunscoile a seoladh i Márta 2023.

Cuireann an tOideachas Sóisialta agus Imshaoil le tuiscint agus forbairt leanaí ar na gnéithe agus na próisis idirnasctha staire, tíreolaíochta agus sochaíocha.

Tacaíonn sé le feasacht, tuiscint agus tuiscint leanaí ar an domhan trí fhoghlaim faoi éagsúlacht shaibhir na ndaoine: a n-eispéiris, cultúir, reiligiúin, creidimh, agus imshaoil in amanna, in áiteanna agus i gcúinsí éagsúla. Cuidíonn sé le leanaí tuiscint a fhorbairt ar imshaoil dhaonna agus nádúrtha agus ar an ngaol eatarthu.

Tríd an Oideachas Sóisialta agus Imshaoil, forbraíonn leanaí dearchtaí, coincheapa, meonta, eolas, scileanna agus luachanna a spreagann agus a chumasaíonn iad a bheith ina saoránaigh eolasacha agus gníomhacha a chuireann todhchaí níos inbhuanaithe chun cinn. Déantar é seo níos bríonna agus níos cumhachtaí trí dhúshláin agus deiseanna áitiúla, náisiúnta agus domhanda, san am a chuaigh thart agus san am i láthair, a aithint, a fhiosrú agus a fhiosrú go gníomhach. Mar sin, tagann leanaí ar thuiscint agus ar thuiscint ar a gcearta agus a bhfreagrachtaí bunúsacha mar chaomhnóirí an phláinéid seo.

Cuireadh tús le comhairliúchán poiblí ar dhréacht-sonraíocht OSI i mí an Mhárta 2024 agus tugadh chun críche é i mí an Mheithimh 2024. Tá anailís á dhéanamh ar an aiseolas a bailíodh sa phróiseas comhairliúcháin agus tabharfar tuairisc air, agus cabhróidh sé leis an gcuraclam nua do bhunscoileanna a thabhairt chun críche.

Táthar ag súil go dtabharfar isteach an curaclam nua OSI ón scoilbhliain 2025-2026 agus go gcuirfear i bhfeidhm é ar bhonn céimneach. Tá uainiú agus luas an

fhorfheidhmithe ó Mheán Fómhair 2025 agus na tacaíochtaí atá riachtanach do scoileanna á mbreithniú ag an Roinn, Oide, CNOS agus an CNCM.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

h. Póstaer SDG agus Bileog Eolais do Scoileanna

D'eisigh an Roinn dhá chóip de phóstaer maidir leis na **17 Sprioc Forbartha Inbhuanaithe** chuig gach scoil i mí Mheán Fómhair 2022, chomh maith le bileog eolais maidir le **Straitéis Náisiúnta na hÉireann maidir leis an Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe: OFI go 2030**, agus conas rochtain a fháil ar acmhainní do scoileanna.

Má tá cóipeanna sa bhreis den phóstaer nó an bileog eolais, seol ríomhphost chuig ESD@education.gov.ie.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

i. Buail le hOifigeach nua inbhuanaitheachta ADIÉ!

Orla Quigley is ainm dom agus is mise Oifigeach Inbhuanaitheachta Aontas Daltaí Iar-Bhunscoile na hÉireann (ADIÉ) le haghaidh téarma 2024/25 an Choiste Gnó.

Beagán fúm féin, tá mé 16 bliana d'aois agus is as Contae Átha Cliath mé. Is Gníomhaí don Óige mé ag obair go príomha i réimsí na hinbhuanaitheachta agus an cheartais aeráide. Toghadh mé le déanaí i m'Oifigeach Inbhuanaitheachta agus beidh mé sa phost seo go dtí mí Iúil 2025! Ciallaíonn sé sin go nglacaim freagracht foriomlán as gníomhartha a bhaineann leis an inbhuanaitheacht agus leis an gceartas aeráide laistigh d'ADIÉ agus thar a cheann. Déanaim cinnte de freisin go n-aithnítear guth an dalta maidir le cur chun feidhme Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SFInna) na Náisiún Aontaithe. Tá go leor pleananna agam i mbliana a mhéid a bhaineann leis an inbhuanaitheacht inár n-aontas, mar shampla cúrsaí iompair a fheabhsú i gceantair tuaithe, mná i gcúrsaí spóirt agus tacú le Coistí na Scoileanna Glasa.

Creidimse gur féidir linn, le chéile, athruithe beaga a mbeidh tionchar mór acu a dhéanamh a rachaidh i bhfeidhm go mór ar ár bpobail, ar ár ndaoine óga agus ar ár ndaltaí. Ceann de na príomhthosaíochtaí atá agam don bhliain seo ag teacht ná an tOideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe (OFI). Mar chomhalta de Ghrúpa Comhairleach na Roinne Oideachais maidir leis an OFI, tá mé tiomanta i leith daltaí a chur i mbun tionscadail inbhuanaitheachta rithábhachtacha. Tá an-fhonn orm a chinntiú go bhfuil an inbhuanaitheacht inrochtana agus cothrom do chách. Spreagann an tiomantas seo mo chuid oibre ní hamháin mar oifigeach ADIÉ, ach freisin mar ghníomhaí paiseanta don óige! Má bhíonn aon cheisteanna nó smaointe agat faoin inbhuanaitheacht, ba bhreá liom dá ndéanfá teagmháil liom ag sustainability@issu.ie, bheadh lúcháir orm cloisteáil uait.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

2. Nuashonruithe ó Scoileanna

a. OFI ag S.N. Naomh Proinsias – Scoil Bheag le Croí Mór Glas!

Is scoil tuaithe pictiúrtha í S.N. Naomh Proinsias atá suite ar an teorainn idir Gaillimh agus Maigh Eo, a mbaineann conspóid mhuinteartha leis. Bhí grá don dúlra i gcroílár na scoile seo i gcónaí, agus cothaíodh é seo agus cuireadh ar aghaidh go grámhar é ó na glúnta a chuaigh romhainn. Ba thraidisiún an-mhaith i gcónaí é crainn a chur chun bás muintire, cairde ar scor agus teaghlaigh áitiúla a chomóradh. Ó tugadh isteach a Seomra Ranga Allamuigh, 'Cara Dúlra', in 2021, tá an scoil i mbun go leor tionscadal faoin aer, an ceann is déanaí a bhaineann leis an Scoil Foraoise áitiúil 'Go Wild'; nasc dúlra a neadú san fhoghlaím laethúil. Le cabhair ó thuismitheoirí, daltaí, foireann agus comhairleoirí Oidhreacht ar Scoil, tá an limistéar tiomanta anois don Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe agus Folláine. Is iad crainn úill na pailneoirí is mó agus meallann plandaí ilbhliantúla cuileanna Bealtaine, féileacáin, beacha, feithidí agus go leor cuairteoirí beaga eile. Is é cruinneachán saileach an tearmann is mó tóir le linn na gcluichí 'folach bíog' a mbíonn an-tóir orthu agus tá bord éan a ndéantar monatóireacht ghéar air ag cuidiú le cineálacha éan sa cheantar a dhoiciméadú. Is gnáthchleachtas é bláthanna agus glasraí a chur sa scoil seo le blianta fada agus leapacha ardaithe ag obair go dian i gcónaí. Is iad liathróidí cré bláthanna fiáine an méid is nuaí a bheidh ag na leanaí agus tá siad ag fanacht go fonnmhar lena mbláth!

Is mór an paisean don scoil seo leanaí filleadh ar an rud atá dúchasach dóibh. Tá súil acu go gcothóidh an grá domhain seo don dúlra fonn aire a thabhairt dó amach anseo agus iad ina gcaomhnóirí ar an domhan seo. Cé gur scoil bheag í seo, tá teachtaireacht thábhachtach le roinnt aici; gur féidir leis an dóchas sin i bhfoirm grá don dúlra cuidiú le deireadh a chur le heagla agus leis an éicea-imní i ndomhan nach bhfuil cur amach ag leanaí ach ar aeráid atá i ngéarchéim. Tá an scoil bheag seo le croí mór glas ag cur í féin in iúl...an áit a bhfuil grá, is ann atá dóchas!

Thuas: Chuaigh daltaí i mbun ealaín dúlra le Ceannaire na Scoile Foraoise, Dianora, ó Scoil Foraoise Go Wild.

Thuas: D'oscail FPE Maria Walsh an spás go hoifigiúil ag an gcéad 'Lá Folláine an Phobail Chill Ró'.

Is féidir amharc ar Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta S.N. Naomh Proinsias ag www.kilroens.ie

Nóta an eagarthóra: Comhghairdeas le gach duine ag S.N. Naomh Proinsias – treise libh! Tá dearbhán One4All €500 chun tacú le tionscadail OFI ar an mbealach chugaibh!

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. OFI i gContae Mhaigh Eo – Tionscadal Féaraigh 'Gunnera Tinctoria'

Comhairle Contae Mhaigh Eo
Mayo County Council

Tionscadal Féarach Caomhnaithe Sean-Ghobhar na hÉireann

Planda coimhthíoch ionrach é Gunnera tinctoria nó Giant Rhubarb a tugadh isteach go hÉirinn den chéad uair ó Mheiriceá Theas mar phlanda ornáideach breis is 100 bliain ó shin. Tá sé le fáil go príomha i gcontaetha cósta an iarthair, áit a bhfuil coinníollacha cosúil leo siúd a fhaightear ina ghnáthóg nádúrtha. Tá sé ag leathadh go tapa i gceantair chósta Mhaigh Eo, lena n-áirítear Béal an Mhuirthead, Cluain Cearbán, An Chorrán, Acaill agus Oileán Chléire, agus is ábhar imní é.

Tá ionraí plandaí ina mbagairt ar éiceachórais agus baineann siad le costais eacnamaíocha suntasacha, mar gheall ar an tionchar ar na seirbhísí a sholáthraíonn éiceachórais. Áitíonn imní mhéadaithe faoi thionchar luibhicídí a úsáidtear go hiondúil chun plandaí ionracha a rialú go bhfuil cineálacha cur chuige níos inbhuanaithe agus níos oiriúnaí don chomhshaol ann.

Tá tús curtha ag Comhairle Contae Mhaigh Eo i gcomhpháirtíocht le Sean-Chumann na nGabhar agus an Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath le tionscadal taighde féaraigh caomhantais atá dírithe ar Gunnera tinctoria. Tar éis a shuíomh go bhfuil Sean-Ghabhar na hÉireann ag innilt Gunnera, tá sé ar cheann d'aidhmeanna an tionscadail seo sonraí agus faisnéis a fháil chun éifeachtúlacht féarach gabhar a mheas go cruinn chun tionchar a bheith aige ar inmharthanacht fhadtéarmach an ghléasra agus chun é a rialú go rathúil.

Tá sraith ceapacha turgnamhacha bunaithe a bhfuil daonraí ionracha Gunnera den aois/méid chéanna acu, chomh maith le ceantair inchomparáide gan ionradh in aice láimhe. Déantar tionchar na ngabhar ar dhaonraí plandaí a mheas ag baint úsáide as cur chuige innilte uainíochta, áit a ndéantar daonraí gabhar a rothlú i measc limistéar ionradh agus neamhionraithe ag céimeanna éagsúla fáis, agus déantar an tionchar ar fheidhmíocht plandaí a thomhas. Déantar measúnú freisin ar an tionchar a bhíonn ag beathú gabhar ar inmharthanacht síolta Gunnera. Déantar monatóireacht ar na ceapacha trí úsáid a bhaint as ceamara imeacht ama chun iompar na ngabhar agus a ngníomhaíocht féaraigh a thaifeadadh agus monatóireacht a dhéanamh orthu.

Tá torthaí agus sonraí an-úsáideacha á gcur ar fáil ag an tionscadal seo ar an ról a d'fhéadfadh a bheith ag Sean-Ghabhar na hÉireann maidir le Gunnaire a smachtú. Beidh gá le taighde agus monatóireacht fhadtéarmach chun éifeachtúlacht na n-ainmhithe seo chun Gunnera a smachtú a mheas go beacht.

Tacaíonn an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta leis an tionscadal seo trí Chiste Gníomhaíochta Bithéagsúlachta Áitiúil na Seirbhíse Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. ESD i gcontae Lú

Láithreán Píolótach Dhún Dealgan: The Still

Ar an Luan 24 Meitheamh, rinne Comhairle Contae Lú ceiliúradh ar oscailt oifigiúil Phíolótach Undalk ag ócáid speisialta a reáchtáladh ag an suíomh Píolótach i gCeathrú an Mhúsaeim.

D'oscail Cathaoirleach Chomhairle Contae Lú, Kevin Callan, agus Príomhfheidhmeannach Chomhairle Contae Lú, Joan Martin, treoirthionscadal Dhún Dealgan go hoifigiúil.

Dúirt Príomhfheidhmeannach Chomhairle Contae Lú, Joan Martin: “Cabhróidh athnuachan na coda seo de Dhún Dealgan le cruthú ceantar éagsúil, inrochtana, sábháilte, cuimsitheach agus ardcháilíochta a mhéadóidh sláinte agus folláine agus a sholáthróidh spás uirbeach inbhuanaithe. Is iontach an rud é oidhreacht an bhaile a fheiceáil mar chuid den tionscadal seo, agus iarshuíomh tionsclaíoch á chlaochlú ina thearmann síochánta, machnamhach.”

Chuir Comhairle Contae Lú a dtrí ‘Réiteach Físe’ i bhfeidhm i láthair an phobail don chéad uair:

- VS1 Pod Foghlama Allamuigh
- Spás Foghlama Glas Uirbeach Allamuigh VS2 agus Gairdín Céadfach le haghaidh Sláinte agus Folláine
- VS3 Stáisiún rothar feistithe le braiteoir

Gné shuntasach de thionscadal Dhún Dealgan is ea spásanna páirceála na foirne a athlonnú chun spás poiblí méadaithe a sholáthar, agus nochtadh aeráide, torann agus truailliú aeir agus strus comhshaoil a laghdú, rud a thacaíonn go díreach le hathghiniúint uirbeach limistéar an chlóis.

Tugtar: ‘The Still’ ar an spás feabhsaithe lasmuigh anois.

Cuireann ‘The Still’ ionad ar fáil do chách, agus tugann an t-ainm ómós d’oidhreacht an cheantair seo mar shean-drioglann fuisce, ag meascadh na staire le suaimehneas. Léiríonn an t-ainm uathúil seo an próiseas driogtha agus atmaisféar socair, machnamhach an ghairdín. Is ómós é don am atá thart, ag déanamh tearmann síochánta, machnamhach ar shuíomh tionsclaíoch.

CINEÁLACHA [Cuireadh ardán Sláinte agus Folláine](#) i láthair le linn na hócáide freisin. Taispeánfar an t-ardán ar scáileán tadhaill idirghníomhach an tsuímh. Le sonraí fíor-ama a fhaightear ó bhraiteoirí ar an láthair, cuireann an t-ardán H&WB léirithe grafacha dinimiciúla ar shonraí an tsuímh lena n-áirítear leibhéil torainn, innéacsanna cáilíochta aeir, astuithe carbóin, tomhaltas fuinnimh agus an coigilteas airgeadaíochta a ghineann painéil ghréine (PV) an Mhúsaeim.

Tionscadal Stórála Fuinnimh GenComm

Cúlra an Tionscadail

I mí an Mhárta 2017, fuair Project Gencomm maoiniú de €9.3 milliún do Interreg Iarthuaisceart na hEorpa do thionscadal 3 bliana. Cuimsíonn Project GenComm - Pobail atá slán ó thaobh fuinnimh de, 10 gComhpháirtí Straitéiseacha ar fud na Ríochta Aontaithe, na Gearmáine, na Fraince, na Beilge agus na hÉireann, agus Met Bhéal Feirste ina Príomh-Chomhpháirtí agus 23 Comhpháirtí Comhlach. Tá Comhairle Contae Lú ina comhpháirtí comhlach sa tionscadal seo. Tá sé mar aidhm ag Gencomm na dúshláin inbhuanaitheachta fuinnimh atá roimh phobail iargúlta ar fud Thuaisceart na hEorpa a fhreagairt trí hidrigin in-athnuaite a tháirgeadh agus a stóráil.

Achoimre ar an Tionscadal

Forbróidh Gencomm 3 áis phíolótacha arna spreagadh ag Cumhacht na Gréine, Cumhacht na Gaoithe agus Bithfhuinneamh chun a gcumas hidrigin a tháirgeadh agus a stóráil a thomhas, mar aon lena inmharthanacht mar réiteach fuinnimh inbhuanaithe le haghaidh teasa, cumhachta agus breosla do phobail iargúlta ar fud Iarthuaisceart na hEorpa. Úsáidfear an hidrigin a tháirgtear chun cumhacht, teas a chruthú agus le húsáid in iompar (mar bhreosla agus le haghaidh cealla breosla i gcadhnraí). Cruthóidh sonraí ó na 3 shuíomh phíolótacha samhail, a úsáidfear chun tairseach gréasáin a chruthú don úsáideoir deiridh chun cuidiú le pleanáil fuinnimh níos fearr chun inbhuanaitheacht fuinnimh, neamhspleáchas agus iomaíochas a chinntiú.

Difríocht ar leith sa tionscadal seo is ea go dtáirgfear hidrigin ó fhoinsí in-athnuaite ciorraithe agus srianta i.e. nuair a bhíonn ró-tháirgeadh ar an eangach. Déanfar an leictreachas breise seo, seachas é a chur amú, a thiontú go hidrigin agus a stóráil go cianda le húsáid mar bhreosla cumhachta, teasa agus iompair. Stóráiltear an hidrigin in umair agus mar sin níl aon nasc leis an eangach ag teastáil chun é seo a úsáid, rud a fhágann gur foinse iniompartha fuinnimh í chun freastal ar phobail iargúlta nó ar fheithiclí hidrigine.

Ról Chomhairle Contae Lú

Mar Chomhpháirtí Comhlach táthar ag súil go dtacóidh Comhairle Contae Lú go teicniúil leis an bpacáiste oibre cumarsáide agus scaipthe, go dtacóidh sí le forbairt agus go n-úsáidfídh sí an Uirlis Tacaíochta Cinnidh (DST) agus a gníomhaíochtaí céimnithe. Tá sé seo bunúsach maidir le forbairt, bailíochtú agus nochtadh na ngníomhaíochtaí laistigh den tionscadal. Táthar ag súil go mbeidh na comhpháirtithe gaolmhara go léir ina n-ambasadóirí ar an tionscadal laistigh dá líonra, agus mar sin feabhsófar peirspictíochtaí mairtísí fuinnimh in-athnuaite atá bunaithe ar hidrigin ina réigiún agus ar fud pobail NWE. Ag deireadh an tionscadail, tabharfar cuireadh do chomhpháirtithe gaolmhara a bheith ar na chéad úsáideoirí DST agus iarracht a dhéanamh a thorthaí a ionchorprú, nuair is féidir, ina bpríomhghníomhaíochtaí. Nuair a bheidh an tionscadal tugtha chun críche, déanfar na comhpháirtithe agus na comhpháirtithe gaolmhara a chomhtháthú freisin i gcomhlachas GENCOMM a leanann de thorthaí an DST, agus na monarchana píolótach araon, a chur i láthair.

Léigh tuilleadh ag: [GenComm Energy Storage Project - Louth County Council \(louthcoco.ie\)](http://GenComm Energy Storage Project - Louth County Council (louthcoco.ie))

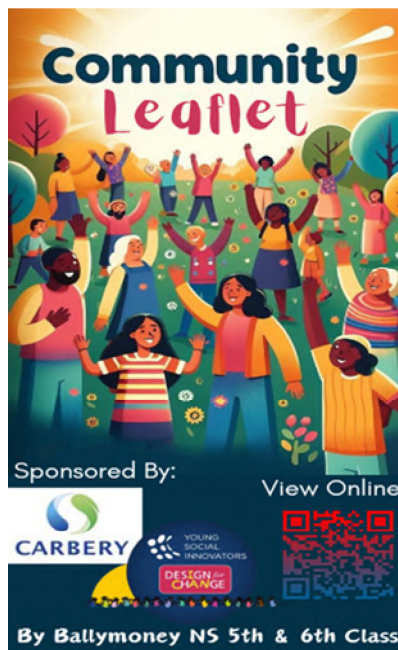
[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

3. Uasdátuithe Scoile

Nóta an Eagarthóra: Míle buíochas leis na scoileanna uile a sheol nuashonruithe chugainn maidir lena gcuid gníomhaíochtaí don OFI. Tá obair iontach ar bun ar fud na tíre; ar an drochuair ní féidir linn gach aighneacht a áireamh sa Nuachtlitir OFI, ach seo dhá shampla iontacha:

a. OFI ag Scoil Náisiúnta Bhaile Uí Mhoinigh, Iarthar Chorcaí

Tá roinnt tionscnamh glactha ag daltaí Scoil Náisiúnta Bhaile Uí Mhoinigh chunfeasacht a ardú faoi inbhuanaitheacht ina bpobal áitiúil.

Bileog an Phobail

Rinne Rang a 5 agus Rang a 6 taighde, dhear siad bileog pobail a thug eolas maidir le háiseanna athchúrsála, roghanna iompair phoiblí, a leabharlann bheag in aisce, agus gníomhaíochtaí tacaíochta éagsúla atá ar fáil do gach aoisghrúpa sa cheantar, agus chuir siad an bhileog sin ar fáil don phobal.

Rinne siad teagmháil leis an oifigeach inbhuanaitheachta i ngnó áitiúil, Carbery Group Products, a rinne urraíocht flaithiúil ar chostais priontála iomlána 500 bileog. Bhain na daltaí an-sult as na bileoga seo a sheachadadh chuig ar fud an tsráidbhaile.

Macasamhlacha Tithe Inbhuanaithe

I gcur chuige nuálaíoch oideachais maidir le córais inslithe agus téimh a thuiscint, rinne na daltaí mionsamhlacha de thithe inbhuanaithe ag baint úsáid as ábhair

athchóirithe. Chuimsigh na samhlacha seo gnéithe casta cosúil le painéil ghréine agus tuirbíní gaoithe chun cumhacht a ghiniúint agus úsáideadh caidéil teasa aer-go-uisce le haghaidh téimh éifeachtach. Inslíodh na tithe go cúramach le fuinneoga dúbailte-ghloinithe chun caillteanas teasa a íoslaghdú, agus bhí córais bainte uisce báistí agus gairdíní glasraí feistithe i ngach ceann acu. Chuimsigh roinnt daltaí ábhair thógála cheannródaíocha fiú mar coincreit cnáibe do na ballaí, rud a léirigh cleachtais tógála inbhuanaithe nua-aimseartha. Ina theannta sin, chuimsigh go leor samhlacha luchtairí feithiclí leictreacha agus rothair, ag cur béim ar roghanna iompair inbhuanaithe.

Taispeánadh na samhlacha seo go feiceálach i bhfuinneog na leabharlainne áitiúla chun an pobal i gcoitinne a spreagadh agus a chur ar an eolas faoi fheidhmiú praiticiúil na stíle maireachtála inbhuanaithe agus na gcóras fuinnimh in-athnuaite. Ní hamháin gur chothaigh an tionscadal seo feasacht timpeallachta i measc na ndaltaí ach chuidigh sé freisin le hidirphlé pobail níos leithne ar inbhuanaitheacht.

Leabharlann Bheag In Aisce

I dtionscnamh croíúil atá dírithe ar litearthacht agus rannpháirtíocht an phobail a chur chun cinn, tá an tionscadal inbhuanaitheachta is déanaí foilsithe ag an scoil: Leabharlann Bheag In Aisce a tógadh go hiomlán as ábhair athdhéanta. Seasann an Leabharlann Bheag In Aisce mealltach mar theist ar thiomantas na scoile do mhaoirseacht comhshaoil agus leas pobail. Deartha agus tógtha agus maisithe le saothar ealaíne ildaite péinteáilte ag na tuismitheoirí, tá meallacht agus croíúlacht ag baint leis an leabharlann le téama babhla éisc, ag tabhairt cuireadh do dhaoine atá ag dul thar bhráid chun a cuid seoda litearthachta a fhiosrú. Ní hamháin go spreagann tionscnamh na Leabharlainne Bige In Aisce leanaí chun taitneamh a bhaint as an léitheoireacht a fhiosrú ach cothaíonn sé braistint úinéireachta agus mórtas as a bpobal. Tionscnamh dearfach é seo a chuir sceitimíní agus mórtas ar an scoil agus ar an sráidbhaile.

Léigh Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta Scoile Náisiúnta Bhaile Uí Mhoinigh (as Béarla) ag Policies | ballymoneyns.com

Nóta an eagarthóra: Comhghairdeas le gach duine ag Scoil Náisiúnta Bhaile Uí Mhoinigh – treise libh! Tá dearbhán One4All €500 chun tacú le tionscadail OFI ar an mbealach chugaibh!

b. OFI ag Scoil Náisiúnta Queen of the Universe i Muine Bheag, Co. Cheatharlach

Tá Scoil Náisiúnta Queen of the Universe. i Muine Bheag, Co. Cheatharlach an-bhródúil as an obair a dhéanann siad chun go mbeidh tionchar dearfach ag an inbhuanaitheacht ar an gcomhshaol.

“Creidimid go bhféadfadh tionchar mór a bheith ag baint le páistí a bheith páirteach i ngníomhaíochtaí beaga mar mhúiríníú. Déanaimid iarracht iad a chumasú le bheith páirteach ina gceantar féin agus a thuiscint gur féidir leo páirt a ghlacadh i gcruthú pobail níos fearr agus mar sin domhan níos fearr”.

“Déanaimid amhlaidh trí úinéireacht agus freagrachtaí a thabhairt dóibh as gníomhartha inbhuanaithe ionas go dtuigeann siad gur féidir leo difríocht a dhéanamh. Is cuid é sin d’aistear inbhuanaitheachta ár scoile chun páistí a nascadh níos fearr leis an dúlra agus a dtimpeallacht agus a bheith spreagtha chun leanúint leis an rannchuidiú seo de réir mar a théann siad in aois”.

“Déanaimid iarracht ár lorg carbóin a laghdú trínár gcuid dramhaíola agus múirínithe a laghdú. Chuir Comhairle Contae Cheatharlach Coimeádán Cistine Dramhaíola Bia 5 Lítear ar fáil dár scoil do gach rang. Tá go leor rudaí cosúil le croíleacáin úll & craicne banana a fhágtar anonn ó lóna gach lá, mar sin bailímid na míreanna inmhúirínithe seo ó gach rang chun múirín a dhéanamh. Tá an córas múirínithe traidisiúnta in úsáid againn agus le déanaí an múiríneoir HotBin (<https://www.quickcrop.ie/hotbin-composters/>). Tá an dá chóras éifeachtach ach is gá iad a bhainistiú go cúramach ionas go bhfeidhmeoidh siad i gceart. Don scoilbhliain seo, rinneamar infheistiú i dtáirge nua Éireannach, an Múiríneoir Baile ó Harp Renewables <https://harprenewables.com/harp-home-composter/> Ghlac Rang a hAon Iníon Salter freagracht as agus bhailigh siad an dramhaíl bia ó gach rang. Is iomaí splanc thuisceana a bhí mar thoradh air seo agus tá ionadh ar gach duine faoin gcaoi ar athraigh ár ndramhaíl bia go múirín saibhir cothaitheach i 24 uair an chloig! Toisc gur éirigh chomh maith sin lenár Múiríneoir Baile Harp, thaistil an tUasal Cox go Bloom @bordbiabloom chun páirt a ghlacadh sa phlé painéil ar “Dramhaíl bia go leasachán” Conas geilleagar ciorclach a chruthú ag an gCéim Maireachtála Inbhuanaithe”.

“Bhí geilleagar ciorclach againn cheana féin lenár gcearca scoile, ag baint úsáid as a gcuid uibheacha chun scónaí a dhéanamh lena ndíol leis an bhfoireann agus ansin chun bia a cheannach do na cearca ó na brabúis. Anois tá geilleagar ciorclach eile tosaíthe againn agus ár ndramhaíl bia á chlaochlú ina mhúirín! Mholfaimis do gach scoil páirt a ghlacadh sa réiteach réitigh fadhbanna maidir le cur amú bia seo freisin!”

Is féidir teacht ar Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta Scoil Náisiúnta Queen of the Universe: <https://www.queenoftheuniversens.com/policies>

Nóta an eagarthóra: Comhghairdeas le gach duine ag Scoil Náisiúnta Queen of the Universe - treise libh! Tá dearbhán One4All €500 chun tacú le tionscadail OFI ar an mbealach chugaibh!

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

4. Comórtais

a. Comórtas Ealaíne OFI

Sheol an tAire Oideachais Norma Foley TD an OFI go dtí 2030: Comórtas Ealaíne do Scoileanna chun spreagadh a thabhairt do dhaltáí saothar ealaíne a chruthú a scrúdaíonn Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe faoin téama ‘Cad is brí le hInbhuanaitheacht Liom’. Is é aidhm an chomórtais seo ná spreagadh a thabhairt do dhaltáí smaoineamh go cruthaitheach faoin gcaoi a gcuirtear OFI i bhfeidhm ina scoil nó ina gceantar áitiúil agus feachtas a ardú ar an réimse tábhachtach seo. Fáiltítear roimh iontrálacha ó gach dalta bunscoile agus iar-bhunscoile aonair. Fanfaidh an comórtas ar oscailt go dtí Dé hAoine, 1 Samhain 2024.

Le haghaidh tuilleadh sonraí agus conas dul isteach, féach [OFI go dtí 2030: Comórtas Ealaíne do Scoileanna](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. OFI go 2030 Comórtas Nuachtlitir OFI mhí Mheán Fómhair do Scoileanna - SFlнна

Chun cuir isteach ar chomórtas mhí Mheán Fómhair 2024 den Nuachtlitir OFI, tabhair freagra ar an gceist thíos, ag roghnú A, B nó C agus seol ríomhphost le do fhreagra le 'Comórtas Mhí Mheán Fómhair 2024 Nuachtlitir OFI' nó 'ESD Newsletter Competition September 2024' mar aon le hainm do scoile chuig ESD@education.gov.ie faoi 5 r.n. Dé hAoine, an 18 Deireadh Fómhair 2024.

Ceist: Cén bhliain ar glacadh na 17 Sprioc Forbartha Inbhuanaithe ag gach Ballstát de chuid na Náisiún Aontaithe?

A: 2017

B: 2015

C: 2021

Fógrófar an iontráil bhuaiteach nuair a chríochnófar an comórtas agus foilseofar í in eagrán Mhárta 2024 den Nuachtlitir OFI.

Is é an duais ná dearbhán One4All €500 don scoil le húsáid dá cuid oibre OFI.

Is féidir teacht ar na sonraí freisin ar shuíomh gréasáin [Chomórtas Ealaíne OFI](#).

c. Buaiteoir Chomórtas mhí Bealtaine de chuid Nuachtlitir OFI

Is í Scoil Speisialta Naomh Anna Ros Cré **buaiteoir** Chomórtas Nuachtlitir OFI mhí Bealtaine 'Cé chomh maith is atá do SFlнна ar eolas agat?' agus de dhearbhan One4All €500 do OFI ina scoil.

Comhghairdeas!

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

d. Buaiteoir Chomórtas Páirceanna Náisiúnta Nuachtlitir OFI Nollaig 2023

Bhain Scoil Náisiúnta an Bhairr Dhuibh, a bhuaigh Comórtas Páirceanna Náisiúnta in eagrán mhí na Nollag de Nuachtlitir OFI 2023, sult as cuairt den scoth go Páirc

Náisiúnta Chill Airne an 21 Bealtaine. Thug an NPWS turas teoraithe timpeall na páirce do dhaltáí rang a 5.

Nóta an Eagarthóra: Comhghairdeas le Scoil Náisiúnta an Bhairr Dhuibh, tá ríméad orainn gur bhain tú sult as bhur nduais! Míle buíochas leis an Seirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra as a gcuid tacaíochta. Chun tuilleadh eolais faoinár bPáirceanna Náisiúnta, féach anseo: [Páirceanna Náisiúnta - Áit ina labhraíonn an dúlra leat](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

e. YEA 2025 – ECO-UNESCO

Tionscnaimh ECO-UNESCO ar na mallaibh!

Is é ECO-UNESCO Eagraíocht Oideachais Comhshaoil agus Óige na hÉireann a oibríonn chun an comhshaol a chaomhnú agus daoine óga a chumhachtú.

Gradaim um Gníomhaí Óg Timpeallachta 2025 ECO-UNESCO

Agus saincheisteanna comhshaoil ar thús cadhnaíochta in ábhair imní na ndaoine óga, is é seo an t-am iontach chun tacú leo beart a dhéanamh chun ár dtimpeallacht a chosaint. Is clár saor in aisce é na Gradaim um Gníomhaí Óg Timpeallachta a thacaíonn agus a spreagann daoine óga (aois 10-18 mbliana d'aois) ó gach cearn d'Éirinn páirt a ghlacadh i dtionscadal gníomhaíochta comhshaoil. Trí ghníomh a dhéanamh, forbraíonn daoine óga eolas agus feasacht níos fearr ar raon saincheisteanna comhshaoil chomh maith le scileanna tábhachtacha saoil agus croí-inniúlachtaí a fhorbairt. Braitheann daoine óga go bhfuil siad spreagtha agus spreagtha chun páirt a ghlacadh chun an domhan a dhéanamh níos fearr agus tugtar luach saothair dóibh le deis freastal ar na cluichí ceannais agus taispeántais i mBealtaine 2025.

Príomhdhátaí:

Is féidir clárú ó anois go dtí an 22 Samhain 2024 ag yea.ie

Tá aighneachtaí tionscadail dlite faoin 12 Feabhra 2025

ECO-Week 2024 de chuid ECO-UNESCO

Beidh ECO-Week 2024 de chuid ECO-UNESCO á reáchtáil i dteannta seachtain na SFIIna! Ón 23-27 Meán Fómhair beidh 10 mear-sheisiún inbhuanaitheachta éagsúla i gceist le ECO-Week a bheidh ar fáil do scoileanna, do dhaoine óga aonair, do ghrúpaí óige agus fiú do chlubanna iarscoile chun páirt a ghlacadh go fíorúil agus tiúnáil isteach beo. Beidh dhá ghrúpa ag ECO-Week, ceann amháin do dhaoine óga 8-12 bliana d'aois agus an ceann eile do dhaoine idir 13-18 bliana d'aois. I ngach seisiún, pléifear sprioc forbartha inbhuanaithe dhifriúil. Tugann ECO-Week deis uathúil do dhaoine óga ceisteanna reatha comhshaoil a fhiosrú trí thaithí agus eolas a bheith á scaipeadh ag aoichainteoirí agus eagraíochtaí atá ag déanamh iontais i réimse an chomhshaoil.

Tugann an t-imeacht ECO-Week seo deis freisin do na cainteoirí ar tugadh cuireadh dóibh aird a tharraingt ar thionchar a gcuid oibre agus feasacht a ardú ar conas beart a dhéanamh chun an comhshaol a chosaint. Is féidir le go leor de na topaicí ceardlainne le linn ECO-Week cuidiú le tuilleadh inspioráid, smaointe tionscadail, agus tacaíocht a thabhairt do rannpháirtithe na nGradam um Gníomhaí Óg Timpeallachta (YEA) 2025.

Chun d'áit a chur in áirithe, tabhair cuairt ar [Eventbrite ECO-UNESCO](#)

Chun coinneáil ar an eolas maidir le gach rud a bhaineann le YEA agus ECO-Week, leann sinn ar Instagram @ecounesco agus @youngenvironmentalistawards

Insíonn an Breitheamh YEA Aoife Cannon ó Chlár Oideachais & Óige an SEAI dúinn faoi bheith páirteach sna Gradaim um Ghníomhaí Comhshaoil Óga 2024

“Bhí sé beagnach 4pm nuair a shiúil siad isteach duine i ndiaidh duine i seomra na moltóirí, gach ceann den seisear acu ag caitheamh geansaithe na hIdirbhliana Rang ‘24. Agus iad ag labhairt eatarthu féin, chuir siad an cipín cuimhne sa ríomhaire glúine agus tháinig a gcur i láthair aníos ar an scáileán. Ba iad na daltaí seo ó Phobalscoil Neasáin (PSN), Baile Dúill nó PSN go gairid, an fhoireann dheireanach ar an lá le cur i láthair ag babhtáí leathcheannais Eco Den de chuid na nGradam um Gníomhaí Óg Timpeallachta (YEA).

D'iarr Elaine agus a cuid comhghleacaithe ó ECO-UNESCO a eagraíonn na Gradaim um Gníomhaí Óg Timpeallachta (YEA) ar an SEAI breithiúnas a thabhairt ag an Eco Dens – buntáiste a bhaineann le bheith mar urraitheoir. Agus anseo bhíomar ar tí a chloisteáil cad iad na hiarrachtaí inbhuanaitheachta agus comhshaoil a rinne PSN le cúpla mí anuas.....

“Thuig muid go raibh feabhsuithe ag teastáil ar ár gcóras bainistithe dramhaíola, agus is mór an t-am. Mar sin rinneamar léarscáil den scoil ar fad, an líon boscaí bruscair, cá raibh siad, cad a bhí iontu” a thosaíonn Dahlia

Dúirt Hannah Mae *“tá malartú éadaí á phleanáil againn – ag dul i ngleic le ceist an mhearfais inár scoil agus ag an am céanna ag tiomsú airgead le haghaidh boscaí bruscair nua athchúrsála”.*

Tá deis labhartha ag Archie anois agus insíonn sé dúinn faoin [Foraois Phóca](#), mion-fhoraois dhúchasach thart ar an méid céanna le 2 spás páirceála. Chabhraigh montáis de ghrianghraif agus saothar ealaíne cruthaitheach linn pictiúr a dhéanamh den phlota beag seo de neamh bithéagsúlachta i gclós scoile fo-uirbeach ar an taobh thuaidh de chathair Bhaile Átha Cliath.

Thuas: Mic léinn PSN ag mapáil a bhForaois Phóca dá YEA

Bhí a múinteoir ag fanacht go foighneach lasmuigh den seomra breithiúnais. Mhol na moltóirí go léir na scoláirí as a dtionscnamh agus a n-obair chrua, ach tá sé tuillte ag a múinteoir ar chomhcheim, más rud é nach níos mó. Ba léir go raibh a tacaíocht gan staonadh ag na daoine óga seo le linn a dturas YEA ó thús na bliana acadúla seo.

Níorbh ionadh ar bith é PSN a fheiceáil páirteach i dtionscadal comhshaoil. Tá an scoil seo tiomanta le fada an lá d'inhuanaitheacht agus d'fheabhas a chur ar dhintíúir chomhshaoil phobal uile na scoile. Agus, mar is amhlaidh a bhíonn go minic, is líon beag múinteoirí paiseanta a dhéanann meantóireacht ar na daltaí agus

a spreagann iad, a fhreastalaíonn ar chúrsaí oiliúna [Údarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann](#) agus a thuairiscíonn a gcuid úsáide fuinnimh gach bliain. Mar thoradh ar seo ar fad fuair PSN uasghrádú suntasach fuinnimh ón SEAI agus ón Roinn Oideachais in 2019.

Ar ais i seomra na moltóirí, tá sé ciúin anois go bhfuil na daltaí ar fad ar a mbealach abhaile. Suíonn na breithiúna siar agus déanann siad machnamh ar lá a d'ardaigh biotáille agus a thugann dóchas don todhchaí.”

Thuas: Daltaí PSN ag déanamh cur i láthair ag Eco-Den YEA.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

f. Bithéagsúlacht i Scoileanna - Seaimpíní na Beiche Órga 2024

Fógraíodh Scoil Náisiúnta Naomh Mológa i mBaile Brigín le déanaí mar Seaimpíní na mBeach Órga 2024 mar chuid de chomórtas tionscadal pailneoirí ‘Bithéagsúlacht i Scoileanna’.

Tugann an comórtas aitheantas do scoileanna atá ag cur go mór le cur chun cinn na bithéagsúlachta ar thailte a scoile agus ag cruthú gnáthóga do phailneoirí ar nós beacha, féileacáin, leamhain agus feithidí eile inar féidir leo a bheith rathúil.

Aithníodh Scoil Náisiúnta Naomh Mológa as flúirse na dtionscnamh a rinneadh chun pailneoirí a chosaint cosúil le crainn agus plandaí nach ndéanann dochar do phailneoirí, bláthanna fiáine, óstán na mbeach agus móinéir nach lomtár. Cuireann an scoil béim freisin ar oideachas bithéagsúlachta agus ar ardú feasachta mar chuid den churaclam.

Comhghairdeas le Scoil Náisiúnta Naomh Mológa!

Faigh amach níos mó faoin gclár 'Bithéagsúlacht i Scoileanna' anseo:

[Bithéagsúlacht i Scoileanna](#)

Thuas: Amanda Glancy, Stiúrthóir Gnóthaí Corparáideacha SIRO, ag bronnadh na Beiche Órga ar an múinteoir Cliona Brennock agus a rang. Sa phictiúr freisin tá Mark Nolan, Stiúrthóir 'Bithéagsúlacht i Scoileanna' agus Catherine Mullan, Speisialtóir Inbhuanaitheachta SIRO.

Léigh cuntas Scoil Naomh Mológa faoina mbua i gComórtas na Beiche Órga 2024:

"Is é Naomh Mológa, beachaire a bhaineann lenár ndúiche, éarlamh ár scoile agus tá coirceog le feiceáil ar shuaitheantas ár scoile.

Is cosúil go bhfuil sé oiriúnach mar sin, go bhfuil corn na Beiche Órga bronnta orainn as ár gcuid iarrachtaí mar scoil iomlán chun aire a thabhairt do na beacha inár gceantar. Tá obair ar na Spriocanna Inbhuanaithe ionchorpraithe againn i ngach rud atá déanta againn i ngairdín agus i dtailte ár scoile.

Tá go leor céimeanna beaga glactha againn chun cuidiú lenár dtimpeallacht agus chun feabhas a chur ar bhithéagsúlacht thailte ár scoile.

Mar chuid dár gcuid oibre don 9ú Brat na Scoileanna Glasa (Saoránacht Dhomhanda - Taisteal), rinneamar obair ar cheithre Sprioc Dhomhanda ar leith.

Sprioc 3: Sláinte Mhaith agus Dea-Bhail

Sprioc 10: Neamhionannais laghdaithe

Sprioc 11: Cathracha agus pobail inbhuanaithe

Sprioc 15: Beathra ar talamh

Airíodh i measc na dtionscnamh siúl agus dul ar rothar/scútar chun na scoile a chur chun cinn. D'fhéadfadh na ranganna leis na torthaí is fearr (an chuid is mó de shiúlóirí/rothaithe) gradam na Bróige Órga nó an Rothair Órga a bhuachan.

Chomhoibrigh muid lenár bpobal áitiúil chun Aoine an Aeir Úir a chur chun cinn, tionscnamh chun ár bpobal áitiúil ar fad a spreagadh chun an carr a fhágáil sa bhaile ar an Aoine.

D'ardaigh muid feasacht ar na tairbhí sláinte a bhaineann le siúl agus rothaíocht chun na scoile agus reáchtáladh lá gnímh inár scoil chun cuairt a thabhairt ar thuismitheoirí agus ar bhaill an phobail. Bhí go leor tionscadal againn a dhírigh ar an tábhacht a bhaineann le cathracha agus bailte inbhuanaithe a fhorbairt (Sprioc 11) le limistéir súgartha agus caitheamh aimsire agus bealaí sábháilte siúlóide agus rothaíochta.

Chomh maith leis sin, leanamar lenár ngairdín scoile a fhorbairt (Sprioc 3). Inár ngairdín, fásaimid torthaí agus glasraí chomh maith le bláthanna atá oiriúnach do phailneoirí. Bhí ár ngairdín le feiceáil ar News2Day mí Mheán Fómhair seo caite.

Tá lochán scoile againn, a raibh sceith frog ann i mbliana (Sprioc 15) den chéad uair. Tá óstáin bheacha againn do bheacha aonair, tá limistéar fiain againn le neantóga, tá limistéar gan baint againn, tá boscaí ialtóg agus boscaí éan againn! Chabhraigh na tionscnaimh seo go léir le fiadhúlra a spreagadh isteach inár ngairdín. Bhí an-áthas orainn i mbliana 'Bláth na cuaiche' annamh a aimsiú inár bpaiste gan baint agus meallann an bláth seo an barr buí gann freisin.

I mbliana freisin chuireamar tús le piastlann ionas go mbeidh ár múirín féin againn don ghairdín. Cothaíonn muid na péisteanna le hábhar na n-araidí donna sna seomraí ranga. (Sprioc 11)

Bhí lúcháir orainn stádas Laoch an Dúlra a bhronnadh orainn i mí na Bealtaine as ár gcuid oibre maidir le bithéagsúlacht a chur chun cinn agus gníomhartha a spreagadh chun cabhrú leis. Táimid ar cheann den 43 scoil sa tír ar fad a bhain an gradam seo amach.

I mí Mheitheamh na bliana seo, bronnadh Gradam na Beiche Órga orainn freisin. Leis an dámhachtain seo, tugadh aitheantas dár gcuid iarrachtaí chun pailneoirí a chur chun cinn, mar a dúirt na breithiúna; *'Tá obair eisceachtúil déanta acu chun cabhrú le pailneoirí ar a scoil lena n-áirítear móinéir gan baint, tithe beach aonair, úllord, lochán agus plandáil atá oiriúnach do phailneoirí.'* Ciallaíonn an dámhachtain seo go bhfuil muid ar an scoil is neamhdhíobhálaí do bheacha in Éirinn.

Táimidne ag Scoil Náisiúnta Naomh Mológa an-bhródúil as ár gcuid iarrachtaí i mbliana, agus measaimid go bhfuil sé oiriúnach gur sinne buaiteoirí na Beiche Órga. Táimid cinnte go mbeadh Naomh Mológa é féin an-sásta”

g. Bithéagsúlacht i Scoileanna – Gradaim Laoch an Dúlra

Tá Gradaim Laoch an Dúlra oscailte le haghaidh clárúchán - bain nuamhaisiú gairdín scoile ar fiú €10,000 é!

Is é Gradam Laoch an Dúlra an dámhachtain foghlama allamuigh is mó in Éirinn ar fud na hearnála oideachais. Is comhartha sármhaitheasa é do scoil a aithníonn obair eisceachtúil a dhéanann daoine óga agus múinteoirí chun cabhrú leis an dúlra.

Is é an aidhm atá leis an éacht ná spás oideachais a chruthú a chothaíonn grá don dúlra, a fhorbraíonn eolas ar ár mbithéagsúlacht agus a spreagann gníomh chun cabhrú leis go háitiúil. Clúdaíonn sé go leor topaicí ó chaomhnú an dúlra go garraíodóireacht scoile, éicilitearthacht go saoránacht fhreagrach chomh maith le folláine fhisiceach agus mheabhrach.

Tá athnuachan déanta ar na dámhachtainí do 2024 le foirm iarratais nua níos inrochtana chun fáilte a chur roimh níos mó scoileanna ag tosú ar a n-aistear bithéagsúlachta.

Tá go leor duaiseanna iontacha fós le buachan, lena n-áirítear athchóiriú gairdín scoile €10,000, a bhuíochas lenár gcomhpháirtí Glenveagh Homes.

Tá an dámhachtain oscailte do réamhscoileanna, bunscoileanna, meánscoileanna laistigh de Phoblacht na hÉireann ach tá spásanna teoranta.

Chun clárú, tabhair cuairt ar: <https://www.biodiversityinschools.com/nature-hero-awards.html>

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

h. Comórtas Ealaíne Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe. Contae Lú

Le dhá bhliain anuas, tá seirbhís leabharlainne Lú agus Foireann Gníomhaíochta Aeráide Chomhairle Contae Lú ag reáchtáil comórtas ealaíne do leanaí chun Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na NA a cheiliúradh.

Bhí an chéad seachtain de Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe Náisiúnta (SDG) in Éirinn i mí Mheán Fómhair 2022. Seoladh an comórtas ealaíne le bheith mar chuid den tseachtain seo. Tá sé mar aidhm aird a tharraingt ar na SDGanna agus feasacht orthu a ardú, i measc leanaí scoile i gContae Lú.

An chéad bhliain, díriodh ar Sprioc 13, Gníomhú ar son na hAeráide. Bhí ar na páistí pictiúr nó péinteáil a dhéanamh timpeall an téama seo. Chun dul leis an bhfógra comórtais, cuireadh ábhar chuig na múinteoirí ina bhféadfadh na páistí teacht ar fhaisnéis faoi na SDGanna, go sonrach Sprioc 13.

Anuraidh, díriodh ar Sprioc 17, Fuinneamh Inacmhainne agus Glan.

I mbliana, tá sé ar ais go dtí Sprioc 13, Gníomhú ar son na hAeráide Arís mar gur ábhar práinneach é seo do na foirne laistigh de Chomhairle Contae Lú.

Bliain i ndiaidh bliana, chuaigh an comórtas seo ó neart go neart le rannpháirtíocht iontach ó leanaí áitiúla i gContae Lú.

 Comhairle Contae Lú
 Louth County Council

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Kialla na Míreanna
 Government of Ireland

TWO CATEGORIES:
 • 1ST - 3RD CLASS
 • 4TH - 6TH CLASS

PRIZES FOR 1ST, 2ND, 3RD IN EACH CATEGORY!

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
CLIMATE ACTION ART COMPETITION

TAKE CARE EARTH

THEME: WHAT DOES CLIMATE ACTION LOOK LIKE FOR LOUTH?

PLUS A SPECIAL PRIZE OF A HERITAGE APPLE TREE FOR YOUR SCHOOL!

13 CLIMATE ACTION

ENTRIES TO BE RETURNED TO YOUR LOCAL LIBRARY WITH COMPLETED ENTRY FORM.

CHECK OUT MORE INFORMATION ON IRELAND'S SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS HERE.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDG) WEEK 2023

CHILDREN'S ART COMPETITION

CATEGORY 1:
 JUNIOR INFANTS - 2ND CLASS

CATEGORY 2:
 3RD - 6TH CLASS

As part of Ireland's annual Sustainable Development Goals (SDG) Week, Louth County Council is holding an Art Competition.

Theme:
 7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

Rules:

- Artwork may include drawings, sketches and paintings
- Entries must be submitted on an A4 page and must have the artist's name, class and school written clearly on the back
- One entry per student
- Entries must be accompanied by the art competition callout document, which must be signed by the class teacher

1ST PRIZE
 €50 Eason voucher

2ND PRIZE
 €30 Eason voucher

3RD PRIZE
 €15 Eason voucher

For more information, see the callout document attached

Gníomh Don Aeráid Lú
 CLIMATE ACTION LOUTH

Comhairle Contae Lú
 Louth County Council

5. Cláir agus Acmhainní

a. Banlaochra na Síochána – Acmhainní do Scoileanna

Seoladh an taispeántas digiteach idirghníomhach nua peaceheroines.org.

Cruthaíodh an acmhainn oideachais spéisiúil nua seo go speisialta chun eiseamláirí barántúla ban a thabhairt do dhaoine óga agus chun straitéisí a mhúineadh dóibh le hathmhachnamh a dhéanamh ar chumhacht, le bheith ina saoránaigh ghníomhacha agus ina dtógálaithe síochána.

Tá scéalta spreagthacha ban aonair síochána agus eagraíochtaí trasphobail ó Thuaisceart Éireann agus go hidirnáisiúnta ar an suíomh Gréasáin. Tá sé deartha lena chomhtháthú leis an gcuraclam, dírithe ar leanaí idir 11 – 14 bliana d’aois, le [tascanna a bhaineann leis an gcuraclam](#) do dhaltai lean spreagtar plé, díospóireacht agus cruthaitheacht.

chun [Do Ghuth a Chur Chun Tosaigh](#) agus do bhanlaoch síochána áitiúil a ainmniú, cuntas di a uaslódáil agus a scéal a roinnt, lena gcruthófar acmhainn oideachais de chartlann agus oidhreacht bheo do na glúnta amach anseo.

Cuireadh tús leis an tionscadal le comhrá tráthúil ag na Náisiúin Aontaithe siar in 2019. Thug Ambasadóir na hÉireann chuig na NA ag an am Geraldine Byrne Nason le fios dom go bhfuil ról lárnach na mban i bPróiseas Síochána Thuaisceart Éireann ina phríomh- chás-staidéar de chuid na Náisiún Aontaithe. Nuair a d’fhill mé abhaile chuaigh mé i dteagmháil le scoileanna Thuaidh agus Theas agus fuair mé amach go bhfuil an príomhscéal seo in easnamh ar an gcuraclam.

Ónar seoladh taispeántas clóite [Banlaochra na Síochána](#) i mí Mheán Fómhair 2022, tá sé tar éis camchuairt a thabhairt ar an domhain, ag oscailt croí agus meon na ndaoine, ó Thionól Thuaisceart Éireann i mBéal Feirste go Comhdháil na Stát Aontaithe, Áras an Uachtaráin, Teach Laighean, Na Náisiúin Aontaithe i Nua Eabhrac, Tower Museum Dhoire, Leabharlann Linen Hall, Músaem Chontae Dhún Dealgan, Caisleán Inis Ceithleann, agus tuilleadh. Ar Lá Fhéile Bríde 2024, sheol an tAmbasadóir Fiona Flood an turas ar Mheiriceá Theas ag Ambasáid na hÉireann sa

Bhrasaíl. Tá ár gcuid gníomhaithe síochána ag tarraingt aird orthu féin ar fud an domhain!

Is comhshaothar idir [Iontaobhas Oideachas Herstory](#), leis an Nerve Centre agus National Museums NI í an acmhainn oideachais idirghníomhach nua seo. Tá an tionscadal maoinithe ag Ciste Athmhuintearais Roinn Gnóthaí Eachtracha na hÉireann, Scéim Chomhoibrithe na Roinne Cultúir le Tuaisceart Éireann, Cistí Éire na Breataine Móire, agus an Ciste Oideachais Comhtháite.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. Revitalising Multilateralism for a Sustainable Future – Cúrsa Saor in Aisce

Tá gá le comhar idirnáisiúnta agus le gníomhaíocht chomhchoiteann níos mó ná riamh; ach níor dearadh ár gcórais reatha rialachais dhomhanda don domhan casta, idirnasctha agus atá ag athrú go tapa ina mairimid.

Tá sé in am an t-iltaobhachas a athbheochan agus a athshamhlú don 21^ú haois.

An 22-23 Meán Fómhair, beidh na Náisiúin Aontaithe ina óstach ar Chruinniú Mullaigh na Todhchaí, “deis aonuaire i glúin” chun rialachas domhanda a athfhrámú don todhchaí. Chun cuidiú leat ullmhú don imeacht seo gan fasach, sheol SDG Academy [Revitalizing Multilateralism for a Sustainable Future](#). [An tIltaobhachas a Athbheochan le haghaidh Todhchaí Inbhuanaithe] - cúrsa nua, saor in aisce ar líne.

Sa chúrsa uathúil seo, déanfaidh Stiúrthóir SDG Academy, Patrick Paul Walsh, tú a threorú tríd an am atá caite, san am i láthair agus sa todhchaí den chlár forbartha domhanda, ag scrúdú cúig Chaibidil an Chruinnithe Mullaigh, 11 choimre bheartais, agus trí Chomhshocrú le cabhair ó cheannairí clúiteacha i réimse na forbartha inbhuanaithe.

I ndiaidh an Chruinnithe Mullaigh, cuirfear modúil nua leis chun a thorthaí a phlé, chomh maith le hullmhúcháin do Chruinniú Mullaigh Sóisialta Domhanda na NA in 2025.

Conas is féidir linn comhoibriú níos fearr chun ár gcuid spriocanna comhchoitinne a sheachadadh? Conas is féidir linn freastal ar riachtanais an lae inniu níos fearr agus sinn ag ullmhú do dhúshláin na todhchaí? Faigh é sin ar fad amach sa chúrsa Revitalizing Multilateralism for a Sustainable Future.

Bí linn inniu: <https://bit.ly/RM4SF>

Tabhair faoi deara: Is é an [SDG Academy](#) an tionscnamh oideachais suaitheanta de chuid Líonra Réiteach um an bhForbairt Inbhuanaithe (SDSN) de chuid na Náisiún Aontaithe, ag a bhfuil sainordú an t-ábhar oideachais is fearr atá ar fáil saor in aisce a chruthú maidir leis an bhforbairt inbhuanaithe. Oibríonn SDG Academy le saineolaithe domhanda ó fud fad an domhain ar na 17 Sprioc Forbartha Inbhuanaithe (SFIInna), ag cur ar chumas an chéad ghlúin eile de chleachtóirí forbartha inbhuanaithe dul i ngleic leis na dúshláin chasta atá roimh ár bpláinéad agus ár ndaoine. Ó 2014, tá breis agus 1,000,000 rollú bainte amach ag SDG Academy i níos mó ná 190 tír agus críoch

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. Acmhainní, Ceardlanna agus Imeachtaí Oideachais um Shaoránacht Dhomhanda In Aisce do Mhúinteoirí Bunscoile

Tá an-áthas ar fhoireann Global Village **sraith nua deiseanna forbartha gairmiúla a fhógairt do mhúinteoirí bunscoile sa scoilbhliain 2024/2025!** Is cuma más beag taithí atá agat ar **Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda (OSD)** nó má tá suim agus tiomantas le fada agat i múineadh leanaí faoi théamaí domhanda, tá rud éigin le tairiscint ag Global Village duit!

Tá sraith d'acmhainní a bhaineann leis an gcuraclam ar fáil ar an suíomh gréasáin www.globalvillageschools.ie chun OSD a phlé sa seomra ranga bunscoile, lena n-áirítear:

- **'Join the Dots':** beochan dhá nóiméad le pacáiste gníomhaíochta a bhaineann leis an gcuraclam ag gabháil leis, chun coincheap an Oideachais le haghaidh Saoránacht Dhomhanda a thabhairt isteach sna ranganna sóisearacha agus sinsearacha. Ar fáil as Béarla agus as Gaeilge.
- **'The Promise':** dhá phacáiste gníomhaíochta a bhaineann leis an gcuraclam ag iniúchadh téamaí díghrádaithe agus maoirseachta comhshaoil, agus gníomh agus dóchas don todhchaí - ceann do na ranganna sóisearacha agus ceann do na ranganna sinsearacha, le dul leis an leabhar pictiúr 'The

Promise' le Nicola Davies, léirithe ag Laura Carlin. Leagan Gaeilge ag teacht go luath.

- **'The Day War Came'**: dhá phacáiste gníomhaíochta atá nasctha leis an gcuraclam ag iniúchadh téamaí cogaidh, coinbhleachta, imirce, lánpháirtíú agus cuimsiú – ceann do na ranganna sóisearacha agus ceann do na hardranganna, le dul leis an leabhar pictiúr 'The Day War Came' le Nicola Davies, léirithe ag Rebecca Cobb. Leagan Gaeilge ag teacht go luath.
- **Padlet** ina liostaítear raon acmhainní Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda de réir ábhar curaclaim agus de réir téamaí domhanda

Don scoilbhliain 2024/2025, tá Global Village ag tairiscint an méid seo a leanas:

- **Ceardlanna lonscoile don Fhoireann Uile, don bhliain ar fad**– bainteach leis an gcuraclam agus curtha in oiriúint do riachtanais agus spéiseanna na foirne, a chuirtear ar fáil ar fud oileán na hÉireann, seol ríomhphost chugainn chun dáta a oireann duitse a chur in áirithe. I measc na dtopaicí a chuirfear ar fáil, tá: Buntreoir don Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda; Oideachas um Shaoránacht Dhomhanda trasna Churaclam na Bunscoile; Cur Chuige Scoile Uile i leith Oideachas Saoránachta Domhanda; Modheolaíochtaí Foghlama Gníomhaí agus Gníomhú ar son Oideachas um Shaoránacht Dhomhanda
- **Ceardlanna Ionaid Tacaíochta Oideachais (féach an liosta cúrsa ESCI sa chuid FGL de Nuachtlitir an OFI)**
- **OSD agus Tae Seachtainiúil! Pobal Cleachtais buail isteach ar líne**
- **Tionól Teagaisc Bliantúil: Luimneach, Feabhra 2025**
- **Siompóisiam Bliantúil um Cheannaireacht Scoile Baile Átha Cliath, Aibreán 2025**
- **Imeachtaí Allamuigh agus OSD: Co. Laoise, Meitheamh 2025**
- **Cúrsa Samhraidh Creidiúnaithe: Baile Átha Cliath, Iúil 2025**

Le haghaidh tuilleadh eolais, tabhair cuairt ar www.globalvillageschools.ie agus cláraigh do ríomh-nuachtlitir Global Village trí ríomhphost a sheoladh chuig info@globalvillageschools.ie

Is é Global Village an chomhpháirtíocht straitéiseach um Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda i mBunscoileanna na hÉireann, idir Cúnamh Éireann sa Roinn Gnóthaí Eachtracha agus cuibhreannas de cheithre eagraíocht: Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath (OCBÁC), Cumann Múinteoirí Éireann (INTO), Líonra Príomhoidí Bunscoile na hÉireann (LPBÉ) agus Trócaire.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

d. Plean Gníomhaíochta Domhanda - Ceardlanna agus Acmhainní in 2024-25

Changing Lives;
Changing the Planet

FGL múinteora ar líne SAOR IN AISCE

- Sraith seimineáir ghréasáin '*GCE and Climate Action*' [OSD agus Gníomhaíocht ar son na hAeráide] – 17 Meán Fómhair go dtí an 8 Deireadh Fómhair - [Cláraigh anois](#)
- *Recycling & global justice* [Athchúrsáil agus ceartas domhanda] (arna óstáil ag ISSN & ESCI) – 19 Samhain - [Cláraigh anois](#)
- *Migration* [Imirce] – 20 Eanáir, 2025 - [Cláraigh anois](#)
- *Waste colonialism* [Coilíneachas dramhaíola] – 17 Feabhra, 2025- [Cláraigh anois](#)
- *Critical media literacy* [Litearthacht chriticiúil sna meáin] – 18 Márta, 2025 - [Cláraigh anois](#)

Ceardlanna ionscoile

Tugann na ceardlanna deis do dhaltaí bunscoile agus iar-bhunscoile gníomhú ar son na haeráide ar scoil. Déanann éascaitheoirí saineolaithe ábhar na ceardlainne a oiriúnú do riachtanais do scoile, rud a fhágann go mbeidh do dhaltaí ar an eolas agus réidh le gníomhú! Áirítear i measc na dtopaicí uisce, dramhaíl, bithéagsúlacht, agus geilleagair chiorclacha. Tosaíonn praghsáil do scoileanna speisialta amháin ag €160 le haghaidh seisiún 90 nóiméad.

[Foghlaim níos mó ar an suíomh gréasáin](#) nó seol ríomhphost chuig schools@globalactionplan.ie.

Tacaíochtaí OFI agus OSD don seomra ranga

- [Just Action](#) - Gníomhaíochtaí bunscoile agus iarbhunscoile agus oiliúint múinteoirí fhéinstiúrtha
- [Acmhainní Iarbhunscoile OSD](#) ó Global Action Plan (Plean Gníomhaíochta Domhanda)
Gníomhaíochtaí ar chlár bán an tseomra ranga le haghaidh daltaí iarbhunscoile [mearfhaisean](#), [bithéagsúlacht](#), [dramhaíl](#) agus [uisce](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

e. **NUA** Turas Scoile d'Éicea-Bhaile Chloch Shiurdáin

Deis ar leith chun OFI do scoile a neartú - Ag cur oideachas áitbhunaithe chun cinn – an fhoghlaim allamuigh – cumadóireacht chruthaitheach – laistigh den phobal.

Ag leanúint den Turas Scoile d'Éicea-Bhaile Chloch Shiurdáin, a cuireadh in iúl in eagrán mhí an Mhárta den Nuachtlitir OFI, tá siad go hiomlán ag tabhairt an fhís seo chun críche agus ag cinntiú go mbeidh sé ar an tacaíocht is fearr is féidir do scoileanna ina n-iarracht a gcur chuige i leith OFI a bheochan agus a dhoimhniú laistigh den churaclam agus ar thailte a scoile.

Díríonn Cloch Shiurdáin ar spreagadh agus cumhacht a thabhairt do scoileanna beart a dhéanamh bunaithe ar shamplaí beo d'inbhuanaitheacht chomhshaoil, shóisialta, eacnamaíoch agus chultúrtha.

Baintear é seo amach trí cuireadh a thabhairt do mhic léinn agus do mhúinteoirí chuig tumoideachas lá iomlán san Éicea-Bhaile, as a dtiocfaidh gníomh bríoch a bhaineann lena scoil agus atá fréamhaithe ina bpobail.

Tar agus féach thart, ith bia áitiúil agus cuir síolta le Cloch Shiurdáin!

Le haghaidh tuilleadh eolais, tabhair cuairt ar <https://www.thevillage.ie/education-group-visits/school-tours/> (in 'Our Packages' féach 'Action Visit – Deep Dive Duration 4 hours').

Comhlíonann an chuairt oideachasúil áitbhunaithe de chuid Éicea-Bhaile Chloch Shiurdáin na critéir don mhaoiniú OFI go 2030 do scoileanna a bhféadfadh spéis a bheith ag duine iarratas a dhéanamh air. Ná bíodh drogall ort teagmháil a dhéanamh le hOifigeach Oideachais Chloch Shiurdáin (sonraí teagmhála thíos) - beidh sibh in bhur n-abhcóidí eolacha do do scoil agus beidh mic léinn in ann éifeachtaí a gcuid gníomhartha a fheiceáil i bhfad agus i gcéin!

Déan teagmháil le: education@thevillage.ie – 086 085 15 76

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

f. Dúlra Éireann – Físeáin Teagaisc Saor in Aisce

Is eagraíocht oideachais comhshaoil é Dúlra Éireann, agus tá 12 fhíseán teagaisc ar OFI curtha le chéile ag acu le linn na bliana acadúla seo caite 2023-2024 le maoiniú OFI. Tá na físeáin seo ar fáil lena bhfeiceáil ag chuile dhuine ar a suíomh gréasáin: www.engagewithnature.ie/esd

I measc na 12 físeán, áirítear réimsí cosúil le glasraí orgánacha a fhás i scoileanna, múiríniú in araidí ‘HotBin’ agus ‘New Zealand’, ceapóga ardaithe a chothabháil i gcaitheamh na laethanta saoire, an rang iomlán a bhainistiú agus iad ag cur cairéid i gceapóg ardaithe chomh maith le scéim oibre a phleanáil i ngairdín na scoile lena gcumhdófar na ranganna sóisearacha agus na ranganna sinsearacha araon.

Rinneadh gach ceann de na físeáin seo a scannánú ngairdín scoile eile a raibh múinteoirí, CRSanna agus daltaí páirteach ann.

Don chead scoilbhliain eile 2024-2025, déanfaidh Dúlra Éireann 10 bhfíseán eile a tháirgeadh le faomhadh maoinithe OFI ón Roinn Oideachais. Le gach físeán, leagfar béim ar leith ar an mbithéagsúlacht a spreagadh ar bhealaí éagsúla i scoileanna. Clúdófar réimsí amhail iad seo a leanas: Conas criosanna atá oiriúnach do phailneoirí a chruthú ar thailte na scoile; imscrúdú ar fhál bithéagsúlachta; cruthú gnáthóga d’inveirteabraigh, srl.

Le linn na bliana acadúla atá le teacht, déanfar faisnéis bhreise agus físeáin a chlúdaíonn ábhair OFI i scoileanna a uaslódáil go míosúil chuig an suíomh gréasáin: www.engagewithnature.ie.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

Thuas: Dúlra Éireann ag obair i gcomhar le Scoil Chaoimhín Naofa, Cillín Chaoimhín, Co. Chill Mhantáin, ag obair ar an bhfíseán maidir le ceapóga ardaithe.

g. Ardán na gCeannairí Inbhuanaitheachta Comhshaoil – Acmhainn Nua do Scoileanna

Tá [Education for Sustainability](#) agus [Líonra Inbhuanaitheachta Scoileanna na hÉireann](#) ag seoladh na céime píolótaí dá n-ardán nua "**Ardán na gCeannairí Inbhuanaitheachta Comhshaoil**" i mí Mheán Fómhair 2024.

Tá sé mar aidhm ag an ardán tacú le scoileanna cuid d'aidhmeanna an tSainordaithe um Ghníomhú ar son na hAeráide do Scoileanna agus na straitéise náisiúnta 'OFI go 2030' a bhaint amach, trí fhaisnéis agus treoir dhomhain a thairiscint maidir le coimeád agus bainistiú chur chuige do scoile maidir le hinbhuanaitheacht.

Foghlaim níos mó faoin ardán agus faoin gcéim phíolótach anseo (as Béarla):
https://youtu.be/o_RQYuHcC_o

Ar dtús, beidh an chéim phíolótach oscailte d'**iar-bhunscoileanna amháin** agus breathnófar ar na deiseanna atá ann chun inbhuanaitheacht chomhshaoil do scoile a fheabhsú trí lionsa an champais, an phobail agus an churaclaim.

Glactar páirt trí chlár féintreoraithe ar líne agus tá sé solúbtha laistigh den fhráma ama ginearálta Meán Fómhair-Nollaig. Déanfaidh na soláthraithe ardáin aiseolas agus plé agus seisiúin/cruinnithe tacaíochta ó am go chéile a sceidealú feadh na céime píolótaí. Cuirfear teastas críochnaithe cláir ar fáil.

Má tá suim ag d'iar-bhunscoil a bheith mar chuid den chlár píolótach **SAOR IN AISCE** seo, féadfaidh ionadaí(i) scoile, m.sh. roghnóidh do scoil príomhoide, leas-phríomhoide, comhalta den Bhord Bainistíochta, múinteoir poist chun páirt a ghlacadh sa chlár. Roghnófar scoileanna ar bhonn straitéiseach go réigiúnach ionas go gcruthófar braislí tacaíochta réigiúnacha.

Líon amach an fhoirm seo

<https://forms.monday.com/forms/6375da3a75f22c1aea68a246857c3f7d?r=euc1>

chun do spéis a léiriú sa chéim phíolótach nó téigh i dteagmháil

le info@educationforsustainability.ie má bhíonn aon cheisteanna agat.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

h. Rediscovery Centre - Ceardlanna Saor in Aisce do Bhunscoileanna

Tá lúcháir ar an Rediscovery Centre seoladh tionscadal nua, **Scoileanna Inbhuanaithe: Ag baint amach na SFIanna trí ETIM!** a fhógairt.

Tá ról ríthábhachtach ag oideachas ETIM maidir le daoine óga a ullmhú do thodhchaí ina mbeidh dúshláin chasta inti amhail an t-athrú aeráide agus caillteanas bithéagsúlachta. Chuige sin, tá an Lárionad ag tairiscint clár náisiúnta ceardlanna

oideachais, arna thacú ag foireann uirlisí ar líne, a chomhtháthaíonn na [Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe](#) le hoideachas ETIM ag leibhéal na bunscoile.

Cuid 1: Cláir Oideachais do Scoileanna

Is éard a bheidh i gceist leis an tairiscint nua seo ná sraith 4 cheardlann do ranganna bunscoile i rith na bliana acadúla, arna seachadadh i do scoil, nó ag ionad úrscothach i mBaile Munna.

Tabharfaidh an chéad cheardlann eolas do mhic léinn ar na hábhair ETIM, scileanna ETIM, agus na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe. Is féidir le ranganna ansin topaicí a roghnú do na trí cheardlann seo a leanas: bia, bithéagsúlacht, fuinneamh, dramhaíl, aeráid nó uisce.

Déanfaidh na ranganna imscrúdú eolaíochta ar gach téama tar éis na ceardlainne chun iniúchadh a dhéanamh ar conas is féidir le ETIM cur le saol níos inbhuanaithe.

Cuid 2: Foireann Uirlisí Ar Líne do Mhúinteoirí

Chun tacú leis na cláir ceardlainne, seolfar foireann uirlisí ar líne do mhúinteoirí lena n-áirítear treoracha conas, leideanna chun na SDGanna a chomhtháthú i gceachtanna ETIM, gníomhaíochtaí praiticiúla do na seomraí ranga, agus samplaí ó scoileanna a ghlac páirt i gcláir.

Tá an Rediscovery Centre ag iarraidh a chloisteáil faoi cad ba mhaith **leatsa** a fheiceáil san fhoireann uirlisí! Cad a bheadh ina chuidiú duit sa seomra ranga?

[Nocht do chuid tuairimí anseo](#)

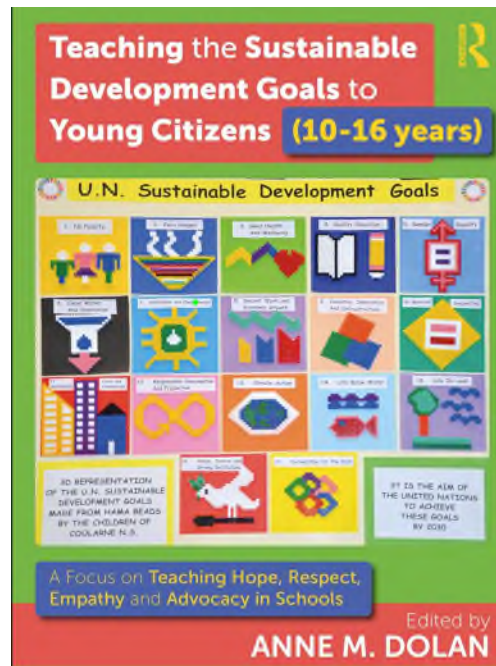
Cuir d'Áit in Áirithe

Bí réidh nuair a bheidh áirithintí ar oscailt go luath! Tá teorainn le líonn na n-áiteanna atá ar fáil, agus imeoidh siad go gasta. [Cláraigh don Nuachtlitir Oideachais](#) le bheith ar an gcéad duine ar an eolas.

Tá an Tionscadal ETIM & SFInna maoinithe go cineálta ag Fondúireacht Eolaíochta Éireann.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

i. Teaching the Sustainable Development Goals to Young Citizens (10-16 years) – Foilseachán Nua

Teaching the Sustainable Development Goals to Young Citizens (10-16 years): *A focus on teaching Hope, Respect, Empathy and Advocacy in schools.*

Leis na géarchéimeanna reatha aeráide agus eacnamaíochta, tá an t-oideachas le haghaidh inbhuanaitheachta níos tábhachtaí anois ná riamh. Beidh an foilseachán nua seo ina chúnamh ollmhór do mhúinteoirí chun saincheistean casta inbhuanaitheachta a thabhairt isteach sa seomra ranga ar bhealach a oirfidh d'aois na ndaltaí.

Spreagann an leabhar tráthúil agus riachtanach seo léitheoirí chun athmhachnamh a dhéanamh ar ár gcórais luachanna reatha agus chun toimhdí coitianta faoinár ndomhan a fhiosrú. Scríofa do gach oideachasóir a bhfuil spéis acu san inbhuanaitheacht, tugann caibidlí aghaidh ar roinnt cásanna féideartha don todhchaí dár bpláinéad, rud a ligeann do léitheoirí roghanna níos oilte a dhéanamh maidir le hinbhuanaitheacht agus an t-eolas seo a aistriú chuig mic léinn laistigh den seomra ranga. Leis an bhfoilseachán uathúil seo, tugtar nasc do mhúinteoirí idir oideachas bunscoile agus iar-bhunscoile trí lionsa an Oideachais le haghaidh Inbhuanaitheachta.

I ngach caibidil, díritear ar Sprioc Forbartha Inbhuanaithe ar leith. Ag tosú le réamhrá gairid stairiúil agus teoriciúil chun an sprioc a chur i gcomhthéacs, léiríonn caibidlí ansin na gníomhaíochtaí praiticiúla, na cás-staidéir agus na heiseamláirí is féidir le múinteoirí a ghlacadh agus iad ag teagasc. Pléitear na topaicí seo a leanas ach níl siad teoranta dóibh:

- Bochtaineacht
- Fuinneamh inathnuaite
- Athrú aeráide

- Síocháin agus ceartas
- Cearta an duine
- Rochtain ar oideachas

Is acmhainn riachtanach ranga é an leabhar seo d'aon mhúinteoir nó d'aon mhúinteoir faoi oiliúint ar mian leis nó léi na Spriocanna Forbartha Inbhuanaíthe a chur chun cinn agus bheith ag teagasc ar mhaithe le todhchaí níos fearr agus níos gile. Is féidir é a cheannach ag do shiopa leabhar áitiúil (trí ordú) nó trí na suíomhanna gréasáin Routledge agus Amazon.

Is léachtóir tíreolaíochta bunoidreachais í Anne Dolan leis an Roinn Foghlama, Sochaí agus Oideachais Reiligiúin i gColáiste Mhuire gan Smál. Is í údar *Powerful Primary Geography* and *Teaching Climate Change in Primary Schools*. Tá Anne ina stiúrthóir ar M.Ed. in Oideachas don Inbhuanaitheacht agus Saoránacht Dhomhanda i gColáiste Mhuire gan Smál.

Chun tuilleadh eolais a fháil déan teagmháil le anne.dolan@mic.ul.ie

Nóta an Eagarthóra: Tá cúig chóip saor in aisce ag an Roinn de ‘Teaching Climate Change in Primary Schools: An Interdisciplinary Approach’ le Anne Dolan lena dtabhairt amach. Más mian leat cóip a fháil, seol ríomhphost le do thoil chuig ESD@education.gov.ie agus gheobhaidh na **chéad chúig iontráil** cóip den fhoilseachán sin.

Ar ais go barr an leathanaigh

J. Scoileanna um Shaoránacht Dhomhanda - Clár Físeáin Aon Nóiméad

Ar 23 Bealtaine, chuir an tUachtarán Michael D. Higgins agus a bhean chéile Sabina fáilte roimh os cionn 50 dalta agus a múinteoirí ó dhá scoil déag ar fud na tíre chuig cruinniú in Áras an Uachtaráin. Ba iad na scoileanna ó cheann ceann na tíre rogha díobh siúd a ghlac páirt sa chlár um Scoileanna Saoránachta Domhanda – Físeán Aon Nóiméid in 2023/24. Chuir na mic léinn a bhfíseáin i láthair agus mhínigh siad cén SDG a roghnaigh siad mar théama agus cad a bhí déanta acu.

D'oibrigh na daltaí a d'fhreastail ina gcuid scoileanna agus ranganna chun Físeán Aon Nóiméad a tháirgeadh faoin méid a rinne a scoil chun áit níos fearr a dhéanamh den domhan go háitiúil nó go domhanda le linn na scoilbhliana. Do na scoláirí a bhí i láthair, bhí abairt nó dhó ullmhaithe acu ag míniú a gcuid oibre agus a rún don Uachtarán, agus taispeánadh físeán tiomsaithe de go leor de na físeáin ar scáileán mór san Áras rud a chuir áthas ar gach duine a bhí bailithe leo. Do na mic léinn a d'fhreastail ar an ócáid seo, bhí an-spraoi acu ar a lá san Áras agus thaifead muid an ócáid i [ngrianghraif](#) do chách a fheiceáil ina dhiaidh sin. I ndiaidh na hócáide bhí sólaistí agus turas teoraithe timpeall Áras an Uachtaráin. Maoiníodh an Tionscadal seo le deontas [OFI](#) ón Roinn Oideachais agus cuireann a dtacaíocht leanúnach ar ár gcumas ullmhú d'fheachtas níos mó sa bhliain acadúil nua.

Féach tuilleadh de na físeáin ar shuíomh Gréasáin na Scoileanna um Shaoránacht Dhomhanda [anseo](#)

Tar éis an rath a bhí ar [Fheachtas Físeán Aon Nóiméad 2023 - 2024](#), tá GCS spreagtha agus ar bís chun an Feachtas Físeán Aon Nóiméad Nua seo a sheoladh don bhliain acadúil nua, 2024 - 2025.

Táimid ag iarraidh ar gach scoil tús a chur lena bpleanáil dá bhfíseán a roinnfimid le gach duine mar shamplaí do dhaoine eile den obair atá á dhéanamh ag ár Saoránaigh Dhomhanda óga ghníomhacha chun ár saol a dhéanamh níos fearr do chách trí ghníomh nithiúil a dhéanamh agus iad ag spreagadh daoine eile chun é a dhéanamh. mar an gcéanna. Le haghaidh tuilleadh eolais ar conas is féidir le do

scoil a bheith rannpháirteach, tabhair cuairt ar an suíomh [Gréasáin](#) áit a bhfaighidh tú gach a theastaíonn uait chun rannpháirtíocht ghníomhach na ndaltaí i do rang nó scoil a spreagadh.

Déan teagmháil le: Brian O' Toole 0872988930 presinterprovjustice@gmail.com

Nóta an Eagarthóra: Comhghairdeas mór leis na scoileanna ar fad a bhí páirteach agus leis na scoláirí a labhair chomh maith sin faoina dtionscadail ag an imeacht. Bhí ríméad ar an Roinn Oideachais maoiniú OFI a sholáthar do Scoileanna Saoránachta Domhanda don tionscnamh iontach sin.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

k. BioBeo - Físeáin nua do scoileanna saor in aisce

Seoltar le tionscadal BioBeo AE físeáin bheochana nua lena n-áirítear amhrán bithgheilleagair Beo

Le tionscadal BioBeo de chuid Fís Eorpach, lena gcuirtear oideachas bithgheilleagair chun cinn i scoileanna, seoladh sraith físeán chun príomhthéamaí na lúibe bia, na foraoiseachta, na beatha faoin uisce, na hidirnascthachta agus na foghlama allamuigh a thabhairt chun suntais. Tá an tionscadal á stiúradh ag COBÁC i gcomhar le príomhpháirtithe Éireannacha eile, Ollscoil Mhá Nuad agus Scoileanna Glasa an Taisce.

Féachtar leis na físeáin scéalaíochta bheochana coincheap an bithgheilleagair a thabhairt isteach trí bheochan spraíúil spreagúil a léiríonn conas is féidir linn go léir a bheith rannpháirteach i ndomhan inbhuanaithe a chruthú ina gcothófar tuiscint ar mhaoirseacht ar an gcomhshaol, ar an nuálaíocht, ar an gclógaíocht agus ar an mbithgheilleagar.

Tá na físeáin ar fáil ag <https://www.biobeo.eu/project-outcomes/videos/> le haschuir tionscadail eile lena n-áirítear greannáin, cluichí, aip agus nuachtlitir ag <https://www.biobeo.eu/project-outcomes/> - soláthrófar tuilleadh eolais do mhúinteoirí agus do scoláirí sula dtiocfaidh deireadh leis an tionscadal i mí Aibreáin 2025.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

I. An Taisce - An Clár Ambasadóirí Aeráide

Clár idirghlúine oideachais agus gníomhaíochta scoile, coláiste, oibre agus pobalbhunaithe is ea an Clár Ambasadóirí Aeráide lena mbaineann difríocht: beidh deis agat an pláinéad a shábháil! Leis an gclár bliana sin, baintear amach an chothromaíocht cheart idir gníomhaíocht dhearfach a ghlacadh chun an t-athrú aeráide a mhaolú agus scileanna pearsanta agus braistint cumhachtaithe a sháróidh imní faoin aeráid a fhorbairt.

Soláthraíonn Foireann thiomanta an Taisce um Ghníomhú ar son na hAeráide oiliúint phearsanta in Eolaíocht, Réitigh agus Cumarsáid maidir leis an Aeráid, chomh maith le tacaíocht leanúnach maidir le tionscnaimh atá ar do chumas a phleanáil agus a chur chun cinn. Cé acu an mbaineann sé le cur amú bia sa cheaintín a laghdú, bithéagsúlacht ar na tailte a mhéadú, nó úsáid a bhaint as feachtais chruthaitheacha chun comhghleacaithe a spreagadh chun taisteal gníomhach a úsáid – tá scóip ollmhór ann chun scileanna nua a fhorbairt! Tosófar ag glacadh le hiarratais i mí Mheán Fómhair mar sin cén fáth nach mothófá mar chuid de rud éigin níos mó trí chion a chur le clár spreagúil imeachtaí ar fud na tíre don tSeachtain um Ghníomhú ar son na hAeráide. Beidh Seachtain um Ghníomhú ar son na hAeráide na bliana seo ar siúl idir an 14 agus an 20 Deireadh Fómhair 2024. Foilseofar eolas faoi sin freisin ag www.climateambassador.ie

Glacfar le hiarratais go dtí an 20 Deireadh Fómhair 2024 ag www.climateambassador.ie – ná bí mall, déan iarratas inniu!

Is féidir leat freastal ar Chruinnithe Líonra rialta i rith na bliana ar théamaí amhail athbhunú gnáthóg, sealgaireacht le haghaidh bia fiáin, deisiú agus uaschúrsáil, agus gnó inbhuanaithe. Tacaímid go láidir le cumhacht réiteach dúlrbhunaithe chun dul i ngleic leis an ngéarchéim aeráide agus chun meabhairshláinte dhearfach a choinneáil ar bun, agus mar sin beidh go leor deiseanna ann chun nascadh le cumhacht shuaimhneasach an dúlra: níl sé riachtanach barróg a thabhairt do na crainn. Trí oibriú le chéile sa suíomh idirghlúine sin le grúpa éagsúil daoine, tabharfar an fhéinmhuinín agus an ghníomhaireacht do dhaoine óga le bheith ina gceannairí ar shaoránacht gníomhach ina bpobail maidir le saincheisteanna atá tábhachtach dóibh.

Tá an clár an-ilfheidhmeach, agus nuair a chríochnófar tuairisc achomair ar ghníomhartha agus ar chumarsáide aeráide ar tugadh fúthu, tabharfar cuireadh duit chuig Gradam na nAmbasadóirí Aeráide mór le rá, i gcás go bhfaighidh tú do theastas ón Taisce agus beidh tú incháilithe i gcomhair éacht iontach. Ach an buntáiste is mó a bhaineann le rannpháirtíocht sa chlár seo ná bheith mar chuid de ghrúpa atá ag dul i méid de dhaoine iontacha a bhfuil an scéal faoi Ghníomhú ar son na hAeráide á athrú acu ó scéal caillteanais agus cruatain go dtí scéal deiseanna ollmhóra lena gcruthaítear todhchaí níos sona agus níos sláintiúla do chách.

Chun tuilleadh eolais a fháil déan teagmháil leis an bhFoireann Gníomhaithe ar son na hAeráide ag caw@eeu.antaisce.org nó tabhair cuairt ar www.climateambassador.ie chun iarratas a dhéanamh!

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

m. Foilseachán **NUA** ECFE d'Oiliúnóirí Múinteoirí

An oiliúnóir múinteoirí thú?

D'fhoilsigh an OCE prótacal oiliúna nua "**The Emotions of Climate Change**," a dearadh chun cuidiú le múinteoirí aghaidh a thabhairt ar na mothúcháin chasta a d'fhéadfadh a bheith ag scoláirí maidir leis an athrú aeráide, rud ar a dtugtar "**imní faoin gcomhshaol**." Tá an acmhainn roinnte ina codanna éagsúla lena dtreoraítear oiliúnóirí trí ghníomhaíochtaí atá deartha chun cuidiú le múinteoirí a gcuid mothúchán maidir leis an athrú aeráide a aithint agus a chur in iúl. Is é an sprioc comhroinnt smaointe a spreagadh agus réitigh phraiticiúla a chur chun feidhme ar leibhéal éagsúla, idir an leibhéal aonair agus an leibhéal domhanda.

Féach: [The Emotions of Climate Change | An Oifig um Oideachas Aeráide \(oce.global\)](https://oce.global/)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

n. Clár Blue Star do Bhunscoileanna

Tá an Clár Réalta Ghorm ar siúl don cheathrú bliain déag thar an téarma scoile **2024-2025**.

Múineann Clár an Réalta Ghorm do dhaltáí bunscoile faoi chultúir Eorpacha, éagsúlacht agus an AE trí ghníomhaíochtaí cruthaitheacha agus tionscadail a chomhlánaíonn curaclam náisiúnta na bunscoile. Is é aidhm an Chláir eolas agus tuiscint níos fearr a chothú ar an AE agus ar an gcaoi a dtéann sé i bhfeidhm ar ár saol i measc dhaltáí bunscoile na hÉireann trí thionscadail agus trí ghníomhaíochtaí spráíúla cruthaitheacha sa seomra ranga.

Ó chéad bhliain an Chláir in 2011-2012, tá díreach os cionn 1,200 clárúchán bunscoile ar fud na tíre ag Clár na Réalta Gorma, agus na Cláir ag dul ó neart go neart!

Conas a oibríonn sé?

Tugtar dúshlán do dhaltaí de gach aois, ó bhunscoileanna ar fud na hÉireann, a bheith cruthaitheach agus smaoineamh ar an Eoraip trí thionscadail a chur i gcrích maidir le ceithre phríomhghné: an stair, an tíreolaíocht, an cultúr agus an chruthaitheacht, agus Institiúidí an AE.

Tá an Clár Réalta Ghorm deartha le bheith chomh cairdiúil don churaclam agus is féidir ionas gur féidir leis teacht leis na pleananna ceachta atá i bhfeidhm cheana féin. Tá sé mar aidhm aige freisin an scoil níos leithne agus an pobal áitiúil a tharraingt isteach le bheith rannpháirteach agus páirteach ann.

Ceann de na buntáistí a bhaineann leis an gClár seo ná a sholúbthacht: is féidir leatsa, an múinteoir, cinneadh a dhéanamh an bhfuil do scoil ar fad nó ranganna aonair rannpháirteach. Ar an iomlán, is clár spráíúil é seo a spreagann daltaí agus múinteoirí le bheith chomh cruthaitheach agus is féidir ina gcuid oibre tionscadail, go háirithe in úsáid teicneolaíochtaí agus uirlisí ar líne.

Scoileanna ar spéis leo páirt a ghlacadh:

Más spéis le scoileanna páirt a ghlacadh sa Chlár, nó díreach le tuilleadh a fhoghlaim faoina bhfuil i gceist, is féidir leo cuairt a thabhairt ar www.bluestarprogramme.ie. Tá clárú don tríú bliain déag den chlár oscailte go dtí 11 Deireadh Fómhair 2022, is féidir le scoileanna clárú ag an nasc thíos.

6. CPD

a. Lárionaid Tacaíochta Oideachais na hÉireann – Clár CPD an Fhómhair

Tá liosta nua CPD Meán Fómhair – Nollaig 2024 foilsithe!

Chun liosta iomlán na gcúrsaí a léamh agus clárú, féach le do thoil:

<https://www.wtc.ie/cpd-courses-2/primary-courses/2471-education-for-sustainable-development-cpd-schedule-september-2024-december-2024.html>

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. Oide – Nuashonruithe OFI

OFI in Imeachtaí Foghlama Gairmiúla Oide

Cuimseofar fócas ar OFI i roinnt imeachtaí foghlama gairmiúla (IFGanna) atá le teacht le linn 2024/25. Mar shampla, tá sé beartaithe faoi láthair go mbeidh IFG ar feadh lá iomlán ar siúl i mbliana, imeacht a dhíríonn ar mhúinteoirí i scoileanna a roghnaíodh chun ábhar nua na hArdteistiméireachta *Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe* a thabhairt isteach ina gcuraclam scoile ó mhí Mheán Fómhair 2025 ar aghaidh. Chomh maith leis sin, beidh ról an OFI ina chuid lárnach d'imeacht IFG ar feadh lá iomlán a thairgfear do mhúinteoirí OSSP na Sraithe Sóisearaí in Earrach 2025. Díreofar an t-imeacht sin ar líne ar conas is féidir le hacmhainn OSSP na Scoileanna Domhanda World Wise cuidiú le múinteoirí ina bpleanáil maidir le conas deis a thabhairt do scoláirí chun ceannaireacht a dhéanamh i ngníomhaíochtaí, trí eolas agus scileanna a fhoghlaim a bhaineann le forbairt inbhuanaithe agus leis an tsaoránacht dhomhanda. Cuirfear scéala chuig scoileanna roimh ré faoi cathain agus conas a gcuid múinteoirí a chlárú do na himeachtaí sin.

Bhí imeacht IFG ar feadh lá iomlán do mhúinteoirí *Polaitíochta agus Sochaí* na sraithe sinsearaí ar siúl i dTeach Laighean níos luaithe i mbliana. Dar teideal '*Exploring Power, Decision Making and Sustainable Development in Politics and Society*', d'oibrigh réimsí cainteoirí go pearsanta leis an ngrúpa múinteoirí a d'fhreastail. I measc na gcainteoirí bhí Mohammad Naeem ó Chlár Chlainne Mhuiris, Co. Mhaigh Eo arb é Toscaire Óige na Náisiún Aontaithe d'Éirinn ó bhí mí Mheán Fómhair 2023 ann. I láthair freisin bhí an Dr Micheál Ó Cinnéide a bhí ina chomhalta den Sainghrúpa Comhairleach le Comhthionól na Saoránach ar Chaillteanas Bithéagsúlachta in 2022/23, chomh maith le comhaltaí den Ghrúpa Uile-Oireachtas um Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe agus den Choiste Oireachtais um Chomhshaol agus um Ghníomhú ar son na hAeráide. Tá sé beartaithe ag Oide tuilleadh deiseanna a sholáthar do mhúinteoirí *Polaitíochta agus Sochaí* chun freastal ar IFGanna dá leithéid a bhaineann le forbairt inbhuanaithe ag tús 2025.

Chun coinneáil ar an eolas faoi imeachtaí eile IFG a bhfuil fócas OFI ag baint leo, agus faoi thacaíochtaí ábhartha, is féidir le léitheoirí a n-ainm a chur le ceann amháin nó níos mó de liostaí seoltaí Oide. Cláraigh ag oide.ie inniu.

Chun coinneáil ar an eolas faoi thacaíochtaí, b'fhéidir nár mhiste duit d'ainm a chur le [liosta seoltaí Oide](#).

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. M.Ed. in Oideachas don Inbhuanaitheacht san Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda

Deiseanna uathúla iarchéime d'oideoirí chun staidéar a dhéanamh ar an Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda

Le linn na gCluichí Oilimpeacha, chonaiceamar an chuid is fearr de nádúr an duine nuair a ceiliúradh éagsúlacht, dínit, síocháin agus ar iarracht an duine. I ndiaidh an cheiliúrtha, tá na dúshláin dár sochaí fós ann mar gheall ar chogaí, ar chiníochas, ar mhéadú ar an eite dheis, ar mhí-úsáid throm ar chearta an duine, ar an athrú aeráide agus ar chailliúint na bithéagsúlachta. Tá saincheisteanna maidir leis an Inbhuanaitheacht agus an tSaoránacht Dhomhanda lárnach in athchóirithe curaclaim in oideachas na luath-óige, sa bhunoideachas agus san hiar-bhunoideachas, agus tabhairt isteach Ábhar nua don Ardteistiméireacht, Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe ina gcásanna a bhaineann le hábhar.

Más oideoir thú a bhfuil suim agat san Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda, tá dhá dheis ar leith le haghaidh tuilleadh staidéir ar fáil:

Tá M.Ed. cumaisc lánaimseartha nó páirtaimseartha san Oideachas don Inbhuanaitheacht san Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda ar fáil i gColáiste Mhuire gan Smál, Luimneach.

Féach <https://www.mic.ul.ie/faculty-of-education/programme/m-ed-in-education-for-sustainability-and-global-citizenship?index=0>

Chun tuilleadh eolais a fháil déan teagmháil le Anne.dolan@mic.ul.ie

Tá teastas páirtaimseartha bliana san Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda ar fáil in Ollscoil Mhá Nuad

Féach <https://www.maynoothuniversity.ie/international-development/certificate-global-citizenship-education>

Chun tuilleadh eolais a fháil déan teagmháil le: tom.campbell@mu.ie

Dearadh na cláir iarchéime sin d'oideoirí a oibríonn le foghlaimeoirí ag gach leibhéal lena n-áirítear cleachtóirí na luath-óige, múinteoirí bunscoile agus meánscoile agus iad siúd atá ag obair in earnálacha an oideachais do dhaoine óga agus d'aosaigh. Is féidir le múinteoirí cláraithe iarratas ar aisíocaíocht pháirteach táillí a chur chuig an

Roinn Oideachais. Tá roghanna sparántachta ar fáil freisin do scoláirí a dhéanfaidh iarratas ar an teastas GCE. Tá roinnt áiteanna fágtha do mhí Mheán Fómhair 2024. Má tá suim agat i gceachtar ceann den dá chlár, tá fáilte romhat tuilleadh eolais a fháil trí theagmháil a dhéanamh anne.dolan@mic.ul.ie nó Tom.campbell@mu.ie

d. Máistreacht san Oideachas Allamuigh, Inbhuanaitheacht agus Folláine ag Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh

“M’fhilleadh ar an gcoláiste... aistear ar feadh an tsaoil!

I ndiaidh dom sé bliana déag iontacha a chaitheadh ag teagasc, mhothaigh mé beagán trína chéile go tobann mar gheall ar theacht chun cinn, is gearr uainn, ach riachtanach, na réimsí amhail Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe (ESD) agus Folláine i scoileanna. Spreag sé sin mé chun filleadh ar an gcoláiste. Theastaigh uaim Máistreacht a bhaint amach lena léireofaí croí-inniúlachtaí an Chreata Curaclaim Bunscoile Nua mar aon le ceann a bheadh ag teacht le mo luachanna féin mar oideoir. Thaitin an Máistreacht san Oideachas Allamuigh, Inbhuanaitheacht agus Folláine ag Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh (OTÁ) i gCaisleán an Bharraigh liom agus toisc go ndéantar iniúchadh léi ar na réimsí níos nuai sin trí chur chuige tumthach, áit-bhunaithe, turgnamhach i leith na foghlama, rud a léiríonn an oideolaíocht atá amach romhainn i réimsí amhail Oideachas Sóisialta agus Comhshaoil (SEE). Leis an bhfírinne a insint, bhí imní orm, gan mórán taithí agam ar chúrsaí allamuigh; mar sin féin, is beag a bhí a fhios agam go mbeadh na heachtraí a rachainn orthu ina n-athrú amach agus is amach ar mo shaol agus go mbeadh siad thar a bheith spreagúil dár bpobal scoile uile. Sna léachtaí bunaithe ar theoiric, rinneadh iniúchadh ar an taighde agus ar an modheolaíocht is déanaí sna réimsí sin lena dtugtar deis dúinn, mar mhic léinn, machnamh criticiúil a dhéanamh ar straitéisí, cláir oideachais áit-bunaithe agus beartais a mbeadh tionchar acu ar ár sainearnálacha roghnaithe féin agus iad a fhorbairt. Cé gur grúpa de chúigear déag mac léinn a bhí ionainn ó gach gné eile den saol, bhí an teoiric spreagúil agus ábhartha dúinn uile. Áiríodh leis na turais chónaithe am a caitheadh sa Bhoirinn i gCo. an Chláir, Sráidbhaile Éiceolaíoch Chloch Shiurdáin agus turas an-speisialta cadhcála/campála thart ar Loch Coirib. Anseo bhíomar i sruth na foghlama ó thaithí; tugadh deis dúinn comhdheiseanna foghlama a chruthú le léachtóirí iontacha agus, níos tábhachtaí fós, bhíomar ag maireachtáil ar aon dul leis an dúlra ar feadh cúpla lá, gan lorg a fhágáil inár ndiaidh. Bhí sé sin ina uain chinniúnach domsa nuair a thuig mé, mar mhúinteoir, go raibh mé trína chéile maidir le cá háit le tosú le OFI, a mhéid sin agus go raibh mé á sheachaint beagnach. Chuir an turas tumthach sin ar mo shúile dom an luach a bhaineann leis an teagasc

allamuigh, bheith amuigh faoin dúlra agus a thuiscint chomh tábhachtach is atá sé a bheith ag mothú go bhfuil mé nasctha leis an dúlra le bheith ag iarraidh é a shábháil. Cothaíonn focail eagla agus cuireann siad trína chéile muid uaireanta...leis an eispéireas tumthach seo, domsa, cuireadh alltacht agus iontas orm arís, rud a thagann nádúrtha le páiste...rud a chaithfimid a chaomhnú má táimid chun déanamh go maith in OFI. Tá an t-am a thugtar do nascacht leis an dúlra fite fuaite anois i bhfís ár scoile agus mé ag críochnú mo thráchtas le OTA Chaisleán an Bharraigh dar teideal; *Dul ar ais chuig na bunrudaí; Imscrúdú a dhéanamh ar an tionchar a bheadh ag sliotán ama tiomnaithe don nascacht leis an dúlra a chur chun feidhme, ar Fholláine agus ar Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe (OFI) do dhaltai bunscoile.*

Le hÉilish Mc Donagh, Príomhoide, Príomhoide Scoil Náisiúnta Chill Rua, Gaillimh.

Le haghaidh tuilleadh sonraí ar an Máistreacht san Oideachas Allamuigh, Inbhuanaitheacht agus Folláine ag Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh, féach [Máistir Eolaíochta san Oideachas Allamuigh, Inbhuanaitheacht agus Folláine | OTA - Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh \(gmit.ie\)](https://www.gmit.ie/ota/)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

e. Nuacht FGL ón ISSN

Líonra Inbhuanaitheachta Scoileanna na hÉireann – Sceideal CPD OFI.

Tá an-áthas ar Líonra Inbhuanaitheachta Scoileanna na hÉireann (ISSN), i gcomhar le ESCI, a sceideal ilghnéitheach FGL do 2024-2025 a fhógairt, arna dhearadh ag múinteoirí do mhúinteoirí. Is ionann tairiscintí FGL na bliana seo agus acmhainn chuimsitheach don Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe (OFI) agus clúdaítear leathan ábhar leo:

- **Gníomhaíochas ealaíne:** Déan iniúchadh ar an áit a dtrasnaíonn an ealaín agus an gníomhaíochas.

- **Garraíodóireacht Orgánach i Scoileanna:** Foghlaim faoi chleachtais inbhuanaithe chun táirgí orgánacha a fhás.
- **Éiceafholláine:** Díriú ar shláinte comhshaoil iomlánaíoch.
- **Smaointeoireacht Chriticiúil san Athchúrsáil:** Glac páirt i bplé machnamhach ar chleachtais athchúrsála.
- **Oideachas ar an nGéarchéim Aeráide Trí Chluichí:** Faigh amach conas cluichí a úsáid mar uirlis oideachais.

Chomh maith leis sin, inár seisiún ECOED4ALL a bhfuil tóir orthu, leanfar ag clúdach príomhábhar amhail an bithéagsúlacht, an geilleagar ciorclach, fuinneamh agus feirmeoireacht inbhuanaithe. Beidh seisiún um Oideachas le aghaidh Saoránacht Dhomhanda (GCE) ar siúl freisin i gcomhpháirtíocht le WWGS agus go leor eile. Caith súil air agus cuir do shliotán in áirithe [ANSEO](#)

Líonra is ea an ISSN de mhúinteoirí agus de scoláirí a oibríonn le chéile chun litearthacht aeráide a thabhairt isteach i scoileanna ar fud na hÉireann. Tabhair cuairt ar [ISSN.IE](#) chun tuilleadh eolais a fháil agus chun iniúchadh a dhéanamh ar an réimse leathan clár agus acmhainní saor in aisce, lena n-áirítear:

- **[Seisiún Bithéagsúlachta Sholáimhsithe a mhaireann 15 nóiméad:](#)** Gach Luan ag 4 PM.
- **[Cruinnithe Míosúla ISSN:](#)** Ceangail agus roinn le múinteoirí agus le scoláirí.
- **[Ceardlanna, Físeáin, agus Bileoga Oibre:](#)** Acmhainní saor in aisce do do sheomra ranga chun aghaidh a thabhairt ar an athrú aeráide agus ar chailliúint na bithéagsúlachta.
- **[Ambasadóirí na Mac Léinn:](#)** Clár Nua le haghaidh Ceannaireachta Mac Léinn.

Le haghaidh tuilleadh eolais faoi thacaíochtaí ó ISSN, féach ar [shuíomh gréasáin ISSN](#).

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

7. Earnáil na nInstitiúidí Ardoideachais

a. Nuacht agus Nuashonruithe ón Earnáil IAO

Fáiltíonn Fóram Náisiúnta an ÚAO roimh an Dr Mark Kelly mar Chomhairleoir Beartais Teagaisc agus Foghlama (Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe)

Tá áthas ar an Údarás um Ard-Oideachas (HEA) agus a Fhóram Náisiúnta um Fheabhsú an Teagaisc agus na Foghlama a fhógairt go bhfuil an Dr Mark Kelly ceaptha mar Chomhairleoir nua Beartais Teagaisc agus Foghlama, ag díriú ar Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe.

Téann an Dr Kelly isteach i bhFóram Náisiúnta an ÚAO ar iasacht ocht mí dhéag óna ról mar Cheannaire ar Ionad Inbhuanaitheachta Ollscoil Theicneolaíochta an Atlantaigh (ATU), áit a raibh sé ina Léachtóir Sinsearach sa Roinn Foirgníochta agus Innealtóireachta Sibhialta freisin. Agus cúlra aige san inbhuanaitheacht, bhí an Dr Kelly chun tosaigh maidir le tionscnaimh inbhuanaitheachta a chur chun cinn san ardoideachas ag leibhéal náisiúnta, cuimsíonn a leasanna taighde Oideachas don Inbhuanaitheacht, Foirgníocht Dhigiteach, Éifeachtúlacht Acmhainní Tógála, agus an Geilleagar Ciorclach.

Ina ról nua, tacóidh an Dr Kelly le forbairt agus le cur i bhfeidhm an bheartais náisiúnta ar theagasc agus ar fhoghlaim ar fud institiúidí ardoideachais na hÉireann. Beidh sé i gceannas ar anailís ar fhorbairtí teagaisc agus foghlama ag an leibhéal náisiúnta agus idirnáisiúnta araon, ag údarú tuarascálacha ar dhul chun cinn na nInstitiúidí Ardoideachais, agus ag dul i dteagmháil le príomhpháirtithe leasmhara chun tosaíochtaí straitéiseacha an Fhórait a chur chun cinn. De réir mar a leanann an tÚdarás um Ardoideachas agus an Fóram Náisiúnta ag cur tionscnaimh chun cinn a fheabhsaíonn an teagasc agus an fhoghlaim, beidh ról lárnach ag an Dr Kelly freisin in athbhreithniú agus athnuachan leanúnach na straitéise chun teagasc agus foghlaim a fheabhsú, ag teacht leis na tosaíochtaí atá leagtha amach sa Chomhphobal. Plean Straitéiseach Corparáideach an ÚAO 2023-2026.

Chomh maith le ceapachán an Dr Kelly, tá an Fóram Náisiúnta réidh freisin chun fáilte a chur roimh thrí iasacht bhreise ag tosú i mí Mheán Fómhair. Díreoidh na hiasachtaí seo ar phríomhréimsí lena n-áirítear Forbairt Ghairmiúil/Aitheantas agus Tionchar Teagaisc agus Foghlama san Ardoideachas, Rath Mac Léinn, agus Intleacht Shaorga. Déanfaidh na ról seo forbairt bhreise ar chumas an ÚAO tacú le tionscnaimh straitéiseacha teagaisc agus foghlama ar fud na hearnála. Cuirimid fáilte mhór roimh an Dr Mark Kelly agus táimid ag tnúth leis an tionchar a bheidh aige ar an bpobal ardoideachais ina ról nua.

Comhdháil Sláinte agus Folláine an ÚAO – Meitheamh 2024

Reáchtáladh an dara comhdháil náisiúnta sláinte agus folláine 'Cur Chuige Uile-Institiúide i leith Sláinte & Folláine' ar 5 Meitheamh 2024 ag an Clayton Hotel Cardiff Lane.

D'fhreastail breis agus 100 ionadaí ó institiúidí ar an imeacht lena n-áirítear ceannaireacht agus baill foirne a bhí ag obair ar chur i bhfeidhm Chairt agus Chreat um Champas Sláintiúil an HEA agus Chreat Náisiúnta Meabhairshláinte na Mac Léinn agus Cosc ar Fhéinmharú. Roinn saineolaithe i sláinte & folláine campas, meabhairshláinte, cothú sláinte agus cosc féinmharaithe léargais agus treoir maidir le cur i bhfeidhm éifeachtach na gcreataí.

Taispeánadh breis is 25 Cás-Staidéar ar Champas Sláintiúil ar an lá, ar thopaicí lena n-áirítear folláine ar an gcuraclam, clubanna bricfeasta, suirbhéanna ar mhic léinn agus ar bhaill foirne ar shláinte agus folláine agus go leor eile.

I measc na bpríomhchainteoirí beidh an tOllamh Mark Dooris, Ollamh Emeritus le Sláinte & Inbhuanaitheacht in Ollscoil Lancashire Láir ag déanamh cur i láthair ar 'Campais Shláintiúla: Slógadh le hAghaidh Folláine Daoine, Áiteanna & Pláinéad sa Todhchaí' agus an tOllamh Barbara Dooley, Déan Staidéir Iarchéime agus Ollamh le Síceolaíocht sa Choláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath ar 'Castacht meabhairshláinte na mac léinn: fachtóirí riosca agus cosanta'.

Is féidir teacht ar thaifeadtaí comhdhála, sleamhnáin cur i láthair agus go leor eile [anseo](#)

Thuas: Thomas O'Dowd, Uachtarán Aontas na Mac Léinn DCU Ar dheis: An Dr Celine Murin, UCD.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. Dúshlán SFI – Maoiniú Taighde

Leis an Dúshlán SFI, comhthionscnamh de chuid Chúnamh Éireann agus Thaighde Éireann (Fondúireacht Eolaíochta Éireann roimhe seo), féachtar le tacaíocht a thabhairt d'fhoirne éagsúla trasdisciplíneacha chun réitigh bhunathraitheacha, inbhuanaithe ar dhúshlán forbartha a fhorbairt. Tá maoiniú ar fáil d'fhoirne taighde comhoibríocha atá lonnaithe in institiúidí taighde incháilithe in Éirinn agus i dtíortha comhpháirtíochta, agus bronntar suas le €300,000 ar fhoirne rathúla chun oibriú trí shraith céimeanna lena smaoineamh a fhorbairt. Tá dámhachtain duaise fhoriomlán suas le €1M ar fáil d'fhoirne a léiríonn an acmhainneacht is airde maidir le tionchar bunathraitheach.

Go dtí seo dámhadh ceithre dhuais mar thoradh ar dhá bhabhta glaonna. An chéad bhabhta, a dhírigh ar **SFI3: Le Sláinte agus Folláine Mhaith**, bronnadh dámhachtainí ar Ollscoil Mhá Nuad, chun dul i gcomhpháirtíocht le hOllscoil Makerere in Uganda chun oibriú ar chur chuige nua chun seipsis i leanaí nuabheirthe a shainaithint. Thacaigh Comhaontas Sláinte Leanaí Nuabheirthe na hÉireann leis an bhfoireann mar a seaimpín tionchair shochaíoch. Bronnadh duais sa dara háit ar an gColáiste Ollscoile, Baile Átha Cliath agus ar Ollscoil Mzuzu sa Mhaláiv don tionscadal BIOTOPE, atá ag obair chun básanna ó níúmóine le linn na hóige a laghdú.

Faoin dara babhta glaonna, a dhírigh ar SFI 13: Gníomhú ar son na hAeráide, ba é buaiteoir na duaise an Ollscoil Leighis agus Eolaíochta Sláinte RCSI agus Ollscoil Gnó agus Eolaíochtaí Feidhmeacha na Maláive atá fós ag iniúchadh réitigh nuálacha ar chostas íseal chun uisce glan a sholáthar do shaoráidí cúraim sláinte sa Mhaláiv. Bronnadh an dara háit ar Choláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath, agus ar Institiúid na hAfraice Theas um Bheartas agus Taighde sa tSaimbia don tionscadal REHEATZ, lena bhfuiltear ag forbairt an chéad teicneolaíocht hibrídeach le haghaidh aisghabháil teasa fuíolluisce a chuirfear i bhfeidhm i dtáirgeadh bia na Saimbia.

An tríú babhta glaonna, a dhírigh ar **SFI 2: Beidh Díothú an Ocras oscailte go dtí an 8 Deireadh Fómhair 2024**. Breithneofar iarratais a chuirfidh le ceann amháin nó níos mó de chúig sprioc toraidh SFI 2; rochtain ar bhia a fheabhsú, deireadh a chur le gach cineál míchothaithe, táirgiúlacht talmhaíochta a fheabhsú, táirgeadh bia inbhuanaithe agus cleachtais talmhaíochta athléimneacha, agus éagsúlacht ghéiniteach an táirgthe bia a choinneáil ar bun.

Is féidir tuilleadh sonraí ar an Dúshlán SFI a fháil ag [Dúshlán SFI \(sfi.ie\)](https://sfi.ie)

c. Cruinniú Mullaigh Mac Léinn ar an Athrú Aeráide san Ardoideachas - Déardaoin an 31 Deireadh Fómhair 2024

Déanfar **Cruinniú Mullaigh Mac Léinn ar an Athrú Aeráide san Ardoideachas in Éirinn** a óstáil in OT Bhaile Átha Cliath mí Dheireadh Fómhair seo chugainn. Tugtar aghaidh leis sin ar an straitéis náisiúnta OFI go dtí 2030 *Gníomhaíocht Tosaíochta Réimse 4: Daoine Óga a Chumasú agus a Ghríosú*: Tugtar cuireadh d'ionadaithe mac léinn ó gach Institiúid Ardoideachais in Éirinn bheith i láthair. Tá an cruinniú

mullaigh sin tacaithe ag N-TUTORR agus leanann sé ar aghaidh ó [Chruinniú Mullaigh na Ceannaireachta Aeráide um Ardoideachas](#) don lucht ardbhainistíochta san Ardoideachas arna óstáil ag OT Bhaile Átha Cliath i mí na Bealtaine na bliana seo.

Tá foireann an Oideachais Inbhuanaithe in OT Bhaile Átha Cliath ag obair le ECO-UNESCO, Comhairle Náisiúnta na nÓg, Aontas na Mac Léinn in Éirinn, STAND, agus an Taisce chun an cruinniú mullaigh a éascú. Is fóram é seo ina ndéanfaidh mic léinn ó Institiúidí Ardoideachais ar fud na hÉireann machnamh ar an treo ba cheart don ardoideachas agus d'institiúidí ardoideachais a ghlacadh maidir le haghaidh a thabhairt ar an athrú aeráide agus maidir le hoideachas ar an athrú aeráide.

Óstálfar an cruinniú mullaigh lae in OT Bhaile Átha Cliath, Gráinseach Ghormáin, Déardaoin an 31 Deireadh Fómhair 2024 agus pléifear ann saincheisteanna maidir le hoideachas ar an athrú aeráide, gníomhaíochas aeráide, ceartas aeráide, bia, taisteal agus mothúcháin aeráide. Beidh glaoch chun gnímh ó na mic léinn chuig an ardoideachas in Éirinn mar chuid de na bunspríocanna inghnóthaithe ón gcruinniú mullaigh.

Déan teagmháil leis an Dr Ken Boyle, Ceann an Oideachais Inbhuanaitheachta, ag ken.boyle@tudublin.ie chun tuilleadh eolais a fháil.

8. Nuashonraithe Idirnáisiúnta

a. Nuacht NA

Fás Eacnamaíoch agus Forbairt Inbhuanaithe

Mol IS don Fhorbairt Inbhuanaithe: Éiceachórais IS Áitiúil a Neartú trí Ghníomhaíocht Chomhchoiteann

<https://www.undp.org/publications/ai-hub-sustainable-development-strengthening-local-ai-ecosystems-through-collective-action>

I gCruinniú Mullaigh na gCeannairí G7 i mí an Mheithimh 2024, cuireadh fáilte roimh chinneadh Uachtaránacht na hIodáile an Mol IS don Fhorbairt Inbhuanaithe a bhunú, i gcomhar le UNDP. Mar a dearbhaíodh i nDearbhú na gCeannairí G7, tá sé mar aidhm leis an Mol IS

comhpháirtíochtaí ilpháirtithe leasmhara a chumasú chun tacú le héiceachórais dhigiteacha IS áitiúil, acmhainní a neartú chun IS don fhorbairt inbhuanaithe a chur chun cinn, agus tionscnaimh atá ann cheana féin a chomhlánú lena n-áirítear IS do Chomhpháirtíocht na nDeontóirí Forbartha. Is é sin an chéad tuarascáil phoiblí ar chomhdhearadh an Mhoil IS. Leagtar amach inti moltaí tosaigh agus aiseolas comhdhlúite ó éiceachórais IS áitiúil chun deiseanna a thuiscint agus chun tionscnaimh forbartha leanúnacha IS atá ar siúl a fheabhsú.

Naisc atá tábhachtach: an dóigh a dtreisiónn cáilíocht an rialachais gníomhú ar son na haeráide

<https://www.undp.org/publications/connections-matter-how-quality-governance-boosts-climate-action>

Léirítear sa tuarascáil sin na torthaí ó athbhreithniú córasach litríochta a rinne an Lárionad Beartais Dhomhanda um Rialachas an UNDP agus Institiúid na Gearmáine um Fhorbairt agus Inbhuanaitheacht i gcomhpháirt. Cuirtear léargas eimpíreach comhiomlán ar fáil sa tuarascáil ó gach cearn den chruinne ar an dóigh a gcruthaítear éifeachtaí dearfacha ar ghníomhú ar son na haeráide le córais rialachais atá cuimsitheach, éifeachtach agus cuntasach. Is é is aidhm don tuarascáil gníomhaithe forbartha agus páirtithe leasmhara a spreagadh chun infheistíocht a dhéanamh in SFI 16 agus i neartú na gcóras rialachais, agus bealaí lena méadaítear uailmhian agus éifeachtacht an ghníomhaithe ar son na haeráide a shainaithint ar bhealach níos fearr.

An treo sa ghéarchéim éadaí úsáidte a athrú: Dearcthaí domhanda, dearcthaí Eorpacha agus dearcthaí na Sile (UNECE / UNECLAC)

Tuarascáil: <https://unece.org/info/publications/pub/391996>

Achoimre Fheidhmeach: <https://tinyurl.com/2tf7da3a>

An treo sa ghéarchéim éadaí úsáidte a athrú: Dearcthaí domhanda, dearcthaí Eorpacha agus dearcthaí na Sile (UNECE / UNECLAC)

Tuarascáil: <https://unece.org/info/publications/pub/391996>

Achoimre Fheidhmeach: <https://tinyurl.com/2tf7da3a>

Tá an tionscal teicstíle tagtha chun cinn ó shamhail táirgeachta bunaithe ar shnáithíní nádúrtha agus ar bheartais chosantaíocha don tionscal áitiúil go samhail i gcás ina bhfuil snáithíní sintéiseacha éirithe forleathan, inar cuireadh an táirgeadh amach ón gcósta, agus ina bhfuil méadú tapa tagtha ar luas déantúsaíochta agus dáilte táirgí. Feidhmíonn an chuid is mó den tionscal faisin faoin tsamhail mearfhaisin, a bhaineann le níos mó bailiúchán in aghaidh na bliana,

ar phraghsanna ísle go ginearálta, a úsáidtear ar feadh níos lú ama i gcónaí. Mar thoradh air sin, tá méadú tagtha ar an ráta rótháirgthe agus ró-úsáid éadaí. Leis an bhfarasbarr sin, cuireadh borradh faoi fhorbairt margaidh thábhachtaigh le haghaidh éadaí athláimhe, agus b'fhiú USD 9.3 billiún in 2021 an trádáil idirnáisiúnta. Tagann na baill éadaigh sin den chuid is mó ó thíortha ar ioncam ard go hioncam íseal. Is iad an tAontas Eorpach, an tSín, na Stáit Aontaithe, agus an Ríocht Aontaithe na príomh-onnmhaireoirí (de réir luacha), agus is iad an Phacastáin, an Úcráin, an Chéinia agus an tSile na príomh-allmhaireoirí.

The State of the World's Forests 2024: Nuálaíochtaí san earnáil foraoise i dtreo todhchaí níos inbhuanaithe (FAO)

<https://doi.org/10.4060/cd1211en>

Tá an nuálaíocht riachtanach chun Clár Oibre 2030 don Fhorbairt Inbhuanaithe agus na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe a bhaint amach. Is luasaire tábhachtach é chomh maith maidir le hathrú go córais agraibhia a bheidh níos éifeachtaí, níos cuimsithí, níos athléimní agus níos inbhuanaithe agus chun spriocanna domhanda a bhaint amach amhail díothú an ocras agus na bochtaineachta agus bainistíocht inbhuanaithe agus úsáid acmhainní nádúrtha. Ach ní thagann an nuálaíocht chun cinn gan gach rud a chur san áireamh. I measc rudaí eile, éilítear leis beartais chumasúcháin; comhpháirtíochtaí láidre bunathraitheacha; infheistíocht; cultúr cuimsitheach atá oscailte do smaointe nua agus a spreagann smaointe nua; agus toilteanas rioscaí tomhaiste a ghlacadh. Soláthraítear san eagrán sin de *The State of the World's Forests* (SOFO) buaicphointí ar staid fhoraoisí an domhain agus déantar iniúchadh ann ar chumhacht bhunathraitheach na nuálaíochta fianaise-bhunaithe san earnáil foraoiseachta, ó theicneolaíochtaí nua go beartais chruthaitheacha rathúla agus athruithe institiúideacha, go bealaí nua chun maoiniú a fháil d'úinéirí agus do bhainisteoirí foraoise. In ocht gcás-staidéar déag ó gach cearn den domhan, tugtar léargas ar an réimse leathan de nuálaíochtaí teicneolaíochta, sóisialta, beartais, institiúideacha agus airgeadais san earnáil foraoiseachta – agus tá meascán díobh sin – á dtástáil agus á gcur chun feidhme i ndálaí sa saol mar atá. Le SOFO 2024, sainaithnítear bacainní ar nuálaíocht agus cumasóirí nuálaíochta agus áiríonn sé cúig ghníomh chun daoine a chumasú lena gcruthaitheacht a chur i bhfeidhm san earnáil foraoiseachta chun fadhbanna a réiteach agus chun tionchair dhearfacha a mhéadú.

Tuarascáil um Fhorbairt Inbhuanaithe na hAfraice 2024: Clár Oibre 2030 agus Clár Oibre 2063 a threisiú agus deireadh a chur leis an mbochtaineacht le linn géarchéimeanna iomadúla: soláthar éifeachtach réiteach inbhuanaithe, athléimneach agus nuálach

<https://repository.uneca.org/handle/10855/50186>

Le Clár Forbartha na Náisiún Aontaithe (UNDP), Coimisiún Eacnamaíochta na Náisiún Aontaithe don Afraic (ECA), agus Banc Forbartha na hAfraice (AfDB), an 16 Iúil, cuireadh 2024 Tuarascáil maidir le Forbairt Inbhuanaithe na hAfraice (ASDR) 2024 i láthair, ag imeacht a tionóladh ar imeall Fhóram Polaitiúil Ardleibhéil na Náisiún Aontaithe don Fhorbairt Inbhuanaithe i Nua-Eabhrac. I measc na bpríomh-mholtaí a ardaíodh san ASDR nua tá rochtain mhéadaithe ar mhaoiniú forbartha lamháltais, córais neartaithe faisnéise agus luathrabhaidh aeráide, agus athchóirithe eacnamaíocha. Soláthraítear leis an tuarascáil athbhreithniú cuimsitheach ar dhul chun cinn thíortha na hAfraice i dtreo cúig sprioc forbartha inbhuanaithe agus a 32 sprioc chun Clár Oibre 2030 agus Clár Oibre 2063 an Aontais Afracaigh a bhaint amach. Is iad seo a leanas na cúig SFI atá á n-athbhreithniú: deireadh a chur le bochtaineacht (Sprioc 1); deireadh a chur leis an ocras (Sprioc 2); an t-athrú aeráide a chomhrac (Sprioc 13); sochaithe síochánta a chur chun cinn (Sprioc 16) agus comhpháirtíochtaí domhanda a neartú (Sprioc 17). Léirítear leis an taighde nach bhfuil an Afraic ar an mbóthar ceart ach chun níos lú ná trí cinn de na 32 sprioc a ndéantar measúnú orthu sa tuarascáil seo (ASDR-2024) a bhaint amach agus go bhfuil céimeanna chun cúil taifeadta i cás 8 gcinn acu, agus go bhfuil dul chun cinn mall nó an status quo cláraithe do na spriocanna eile.

b. Tuarascáil SFI na Náisiún Aontaithe 2024

Sonraítear i dTuarascáil na Náisiún Aontaithe maidir le Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe 2024 – a seoladh an 28 Meitheamh 2024 – na dúshlán shuntasacha atá roimh an domhan chun dul chun cinn suntasach á dhéanamh i dtreo na SFI na bhaint amach bunaithe ar na sonraí agus na meastacháin is déanaí:

Faoi SFI 4 – Oideachas ar Ardchaighdeán, sonraítear sa Tuarascáil **“Gá práinneach le hoideachas feabhsaithe ar an athrú aeráide agus inbhuanaitheacht agus oiliúint mhúinteoirí”** agus sonraítear ann freisin **“Cé go dtuairiscíonn 90 faoin gcéad de na tíortha go bhfuil siad ag príomhshruthú na n-ábhar um fhorbairt inbhuanaithe agus saoránacht dhomhanda i gcórais oideachais náisiúnta, tugtar le fios leis an**

bhfianaise go bhfuil glacadh scaipthe ann. Fuarthas i staidéar in 2023 ar níos mó ná 530 curaclam eolaíochta agus eolaíochta sóisialta naoú gráid nár luaigh 69 faoin gcéad acu an t-athrú aeráide agus gur fhág 66 faoin gcéad acu inbhuanaitheacht ar lár. In ainneoin gur mhaígh roinnt múinteoirí go raibh na hábhair sin á gclúdach, d'admhaigh 50 faoin gcéad acu nár mhúin siad iad. Chuir trí cheathrú de na tíortha in iúl go raibh sé beartaithe acu a gcuraclaim a athbhreithniú laistigh de na trí bliana amach romhainn chun tús áite a thabhairt don athrú aeráide agus don inbhuanaitheacht. B'fhéidir nach leor athbhreithniú a dhéanamh ar churaclaim, áfach, mura bhfuil an mhuinín ag múinteoirí na hábhair sin a theagasc nó mura bhfuil siad sásta iad a theagasc. Tá tacaíocht chuimsitheach ó scoileanna, ó institiúidí oiliúna, ó phobail agus ó rialtais riachtanach chun oideoirí a spreagadh chun prionsabail inbhuanaitheachta a tharchur go héifeachtach chuig na glúine atá le teacht”.

Léigh an tuarascáil iomlán anseo: [The-Sustainable-Development-Goals-Report-2024.pdf \(un.org\)](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. Clár Forbartha na Náisiún Aontaithe (UNDP) – Torthaí Vóta an Phobail far an Aeráid 2024

Is é Vóta an Phobail ar an Aeráid an suirbhé neamhspleách is mó ar domhan ar an athrú aeráide. Feidhmíonn sé mar ardán do dhaoine lena n-imní agus a gcuid riachtanas maidir leis an athrú aeráide a chur in iúl do cheannairí domhanda. Tá sé á dhéanamh faoi Chlár Forbartha na Náisiún Aontaithe (UNDP) agus ag Ollscoil Oxford, agus cuireadh ceist sa suirbhé conas a théann an t-athrú aeráide i bhfeidhm ar shaol laethúil daoine, conas a bhraitheann siad go bhfuiltear ag tabhairt aghaidh air ina dtíortha agus cad ba mhaith leo go ndéanfaidh an domhan ina leith.

Fuarthas sa suirbhé go bhfuil daoine ag iarraidh níos mó oideachais ar an athrú aeráide sna scoileanna. Nuair a cuireadh an cheist “Ar cheart do scoileanna i do thír féin níos mó nó níos lú a dhéanamh chun cúrsaí faoin athrú aeráide a theagasc?”, d'iarr ochtar as gach deichniúr (80 faoin gcéad) ar fud an domhain ar scoileanna ina dtír níos mó a theagasc faoi athrú aeráide, agus níor dúirt ach 6 faoin gcéad de dhaoine ar fud an domhain gur cheart do scoileanna níos lú a theagasc faoi athrú aeráide.

Léigh an tuarascáil iomlán anseo: [Vóta na nDaoine ar an Aeráid 2024 | Clár Forbartha na Náisiún Aontaithe \(undp.org\)](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

An bhfuil Óige san áireamh le d'Imeacht? Cás-Staidéar: Fóram UNECE ar OFI

An samhradh seo, d'óstáil Poblacht na Cipire Fóram UNECE ar ESD. D'fhreastail ionadaí na hÉireann ar Ardán Óige UNECE ESD agus Oifigeach Ceartais Aeráide na Comhairle Náisiúnta Óige, Eimear Manning, ar an imeacht mar phríomhchainteoir agus mar éascaitheoir painéil. Chuidigh sí freisin leis an Ráiteas Óige, doiciméad molta a chruthaigh lucht freastail óga do lucht eagraithe na n-imeachtaí lena chinntiú go mbeadh imeachtaí sa todhchaí díreach (más rud é nach raibh níos mó) cuimsitheach don óige/don óige. Seo iad na príomhbhealaí beir leat ó thaobh na hóige de.

Reáchtáladh Fóram UNECE ar OFI i Limassol na Cipire an 27-28 Meitheamh 2024 agus d'eagraigh Poblacht na Cipire (an Aireacht Oideachais, Spóirt agus Óige), UNECE, Rialtas na hEilvéise agus UNEP é. Ba é an téama "An Óige a Chumhachtú don Todhchaí Inbhuanaithe: Oideachas Fiontraíochta agus Rannpháirtíocht Óige", agus ba é seo an chéad fhóram a eagraíodh i réigiún UNECE do OFI agus don óige go sonrach.

Dúirt an Dr. Athena Michaelidou, Aire Oideachais, Spóirt agus Óige na Cipire, "nach treoir amháin é ár dtiomantas do bheartais OFI a chothú; tá sé riachtanach go morálta todhchaí ár bplainéad a chosaint do na glúnta atá le teacht. Cuid lárnach dár bplé i Beidh na fóraim seo ina ról lárnach ag an aos óg maidir le beartais OFI a bhrú chun cinn do thodhchaí inbhuanaithe, tá sé ríthábhachtach chun feachtas agus tiomantas do OFI a thabhairt d'intinn óg leis an eolas, na scileanna agus an paiséan don mhaoirseacht comhshaoil."

Bhí brú suntasach ar lucht eagraithe na n-imeachtaí a chinntiú go raibh glórtha na n-óg lárnach agus go raibh réitigh freagrach as tuairimí agus dearchtaí na nglún óg sa seomra. Ach ar éirigh leo an cuspóir seo a bhaint amach?

Ar ámharaí an tsaoil, baineadh amach an mhian le daoine óga a chuimsiú go bríoch ag an bhFóram seo. Cé go raibh roinnt réimsí le feabhsú amach anseo, ba cheart

breathnú ar an imeacht seo mar shampla dea-chleachtais ar conas gairmithe luathghairme a thabhairt isteach i gcomhphlé ardleibhéil idirghlúine. Mar sin, cad a rinne na heagraithe i gceart?

1. Ba daoine óga suas le 25% den 450+ d'fhreastail.
2. Áiríodh daoine óga i ngach gné den imeacht - ó óstaigh go príomhaitheasc, go painéalaithe agus éascaitheoirí ceardlainne.
3. Rinne an chuid is mó de ghairmithe lár-déanach a ngairmréime iarracht chomhbheartaithe a chinntiú gur bhraith na rannpháirtithe óga fáilte rompu agus gur éisteadh leo trí spéis a chur ina gcuid mianta agus ina gcuid oibre leanúnach ar OFI.
4. Tugadh gealltanais go leanfaí leis an óige a chuimsiú go bríoch in imeachtaí amach anseo. Thug Tatyana Molcean, Rúnaí Feidhmiúcháin UNECE, faoi deara go mbeidh cruinniú mullaigh óige ann amach anseo chun a chinntiú go gcuirfear glórtha na hóige san áireamh agus beartais OFI á ndéanamh.
5. Spreagadh daoine óga le '[Ráiteas Óige](#)' a scríobh a leag amach conas a d'fhéadfadh na heagraithe leanúint ar aghaidh ag feabhsú a rannpháirtíocht bhríoch le daoine óga agus iad ag obair ar OFI. Leag an smaointeoireacht chun cinn seo agus an tiomáint chun tuilleadh feabhais a chur ar an mbunchloch do chaidreamh níos trédhearcaí agus níos muiníní idir cleachtóirí óga OFI agus UNECE.

Tar éis tús a chur le clár oibre oifigiúil an Fhórait, bhailigh toscairí óige le chéile chun a gcuid taithí agus tuairimí a phlé. Cé gur theastaigh uathu, i ndeireadh na dála, moladh agus buíochas a ghabháil leis na heagraithe, bhí roinnt moltaí le feabhsú. Seo an méid a mhol siad a chuirfeadh le rannpháirtíocht bhríoch na hóige in imeachtaí OFI amach anseo:

1. Cuir an óige san áireamh i bpleanáil na hócáide, seachas sa rannpháirtíocht amháin.
2. Breis ama a cheadú le haghaidh idirphlé idirghlúine mar chuid de chlár oibre oifigiúil na n-imeachtaí (m.sh. díospóireachtaí World Cafe). Díspreagann sé seo an cur chuige ó bharr anuas maidir le réiteach fadhbanna, áit a gcuirtear an óige ag an mbun go rialta, trí chur chuige cothrománach a ghlacadh ina ionad sin inar féidir le go leor gníomhaithe éagsúla foghlaim óna chéile.
3. Bain bacainní airgeadais ar dhaoine óga freastal. Cé go raibh costais clúdaithe ag daoine óga áirithe, níor chlúdaigh daoine eile. Má bhíonn ort íoc as eitiltí, bia agus lóistín féadann sé daoine óga a d'fhéadfadh a bheith tearcionadaithe cheana féin a imeallú tuilleadh, ach a bhfuil dearcthaí ríthábhachtacha acu chun cur chuige iomlánaíoch i leith OFI a chinntiú. I dtaca leis seo, ba cheart d'eagraithe a mheas go bhfuil rannpháirtíocht ar líne mar shócmhainn ag an imeacht.

Agus na breithnithe seo i bhfeidhm, is cinnte go mbeidh an sprioc de chur chuige iomlánaíoch OFI a leabú ar fud na n-earnálacha oideachais go léir níos cothroime. Tá go leor dúshlán fós ann, amhail úsáid an oideachais dhigitigh agus neartú acmhainn dhigiteach na n-oideoirí agus na bhfoghlaimoírí; oideachas neamhfhoirmiúil a fhorbairt tuilleadh; buntáistí na hoibre óige laistigh de spás OFI a

aithint; cruthú spásanna glasa foghlama; agus go leor eile. Mar sin féin, is dócha gur lú an t-ualach a bheidh ar na dúshláin sin nuair a chuimseofar líonra éagsúil de ghníomhaithe tiomanta do OFI, iad go léir toilteanach dea-chleachtais a roinnt agus oibriú i dtreo réitigh choiteanna.

9. Nuacht Eile

a. Fóram Scairshealbhóirí Náisiúnta SFI

Bhí an 2ú Fóram Náisiúnta Geallsealbhóirí um Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SDG) 2024 ar siúl ar an Déardaoin, 6 Meitheamh i bPáirc an Chrócaigh. Ba é an téama ná Oideachas Claochlaitheach d'Fhorbairt Inbhuanaithe – An Ceann is Déanaí ar Thús Áite. D'oscail an tAire Ryan an ócáid agus d'éist sé le cur i láthair ón Roinn Oideachais, DFHERIS, DCEDIY, AONTAS agus Oideachas don Inbhuanaitheacht ina dhiaidh sin. Tháinig na Rúnaithe Cúnta Dalton Tatton ón Roinn Oideachais, Keith Moynes ó DFHERIS agus Anne Marie Brooks ó DCEDIY leis an Aire ansin ar phainéal na maidine.

Bhí an rogha ag na toscairí freastal ar cheann de cheithre cheardlann: -

1. Oideachas um Shaoránacht Dhomhanda
2. Pobail Shláintiúla
3. Oideachas sa Phobal
4. Teacht ar Oideachas

Thug na ceardlanna go léir deis foghlama, plé agus saineolais a roinnt. Bhí deis ag gach ceardlann a gcuid torthaí a thuairisciú don fhóram

Bhí roinnt cur i láthair ar thaithí bheo ar an lá freisin, agus ba í an Dr. Katriona O'Sullivan, Ollamh Comhlach, Ollscoil Mhá Nuad, a rinne an chéad cheann díobh, a roinn a taithí phearsanta ar dhul isteach san oideachas tar éis óige a raibh andúil teaghlaigh i gceannas uirthi. Bhí a scéal inspioráideach le ceachtanna le foghlaim faoi na constaicí a bhíonn le sárú acu siúd a bhfuil saolta dúshlánacha acu go luath agus iad ag iarraidh teacht ar oideachas. Roinn Rachel Kuhn ó Scoil Dhaonlathach Chill Mhantáin a taithí ar theagasc i dtimpeallacht rannpháirtíoch ina bhfuil na mic léinn ina gcinnteoirí agus labhair Noel Clancy ón Farmer Time Programme faoina thaithí ag obair le daoine óga agus ag cur oideachais orthu ar aistear bia ón bhfeirm go dtí an forc.

Mar chuid den Fhóram cuirtear réimse faisnéise ar fáil do rannpháirtithe agus chuimsigh sé seo ionadaithe ón Dignity Partnership, Belong To, an Institiúid Frithchiníochais agus an Léinn Dhuibh, Forager.ie, ECO-UNESCO agus Oxfam.

Beidh an Fóram Páirtithe Leasmhara SDG deiridh de 2024 ar siúl i gCaisleán Bhaile Átha Cliath ar an 21 Deireadh Fómhair. Is é an téama do mhí Dheireadh Fómhair ná “Comhpháirtíochtaí do Ghníomhú ar son na hAeráide - Ó Phleananna go Gníomh Pobail”

Chun tuilleadh eolais a fháil ar na SFlanna agus ar an bhFóram Náisiúnta Páirtithe Leasmhara SDG téigh go dtí <https://www.gov.ie/ga/eolas-polasai/a9305-spriocanna-forbartha-inbhuanaithe/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.gov.ie%2Fsdgs%2F>

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. Seaimpíní SFI 2024-25 fógartha!

D'fhógair an Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide na Seaimpíní nua SFI do 2024-25. Roghnaíodh 20 seaimpín ón earnáil poiblí, príobháideacha, ón earnáil pobail, ón earnáil dheonach, ó earnáil na hóige agus ó earnáil na n-eagraíochtaí neamhrialtasacha.

Is é ról na Seaimpíní SFI na tacú leis na SFI na agus iad a chur chun cinn agus dea-chleachtas a roinnt maidir le comhtháthú na SFI na in obair nó i ngníomhaíochtaí. I measc na Seaimpíní SFI i mbliana tá na Irish Girl Guides, Junk Kouture, Bailte Slachtmhara Chinn Mhara, COBÁC agus Uiscebhealaí Éireann.

Tá liosta iomlán na Seaimpíní nua SFI ar fáil anseo: [gov - SDG Champions 2024-2025 \(www.gov.ie\)](https://www.gov.ie/en/sdg-champions-2024-2025)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. Seachtain SFI 2024

Beidh tríú Seachtain SFI na hÉireann ar siúl ón 20-29 Meán Fómhair mar chuid de [Sheachtain Eorpach na Forbartha Inbhuanaithe \(ESDW\)](#) i gcoitinne, agus mairfidh sí ón 18 Meán Fómhair go dtí an 8 Deireadh Fómhair.

Bí Páirteach i Seachtain SFI 2024!

Beidh an tríú Seachtain na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SFI) de chuid na hÉireann ar siúl i mbliana ón 20 - 29 Meán Fómhair. Is cuid den tSeachtain Eorpach um Fhorbairt Inbhuanaithe (SOFI) níos leithne é, a bheidh ar siúl ón 18 Meán Fómhair - 8 Deireadh Fómhair 2024. Anuraidh, bhí níos mó ná 5,000 gníomhaíochtaí ann mar chuid de SOFI, a bhí ar siúl ar fud 28 dtír, agus bhí beagnach 200 imeacht ar siúl in Éirinn.

Baineann na SFlanna le gach duine agus tá Seachtain SFI oscailte do chách - daoine aonair, grúpaí, scoileanna agus coláistí, gnólachtaí agus institiúidí.

Chun páirt a ghlacadh, is féidir leat imeacht a eagrú - bíodh sé beag nó mór - nó aird a tharraingt ar ghníomhaíocht nó tionscadal a chuireann forbairt inbhuanaithe chun cinn, agus páirt a ghlacadh sa tseachtain ghníomhaíochta bliantúil do na SFlanna

1 TOSAIGH ANOIS!

Smaoinigh ar conas a d'fhéadfá forbairt inbhuanaithe a chur chun cinn, agus gníomhaíocht, tionscadal nó imeacht a phleanáil a bheidh ar siúl i rith Seachtain SFI.

2 CLÁRAIGH

Uaslódáil do smaoineamh ar suíomh gréasáin SOFI:
www.esdn.eu/esdw

3 GNÍOMHAIGH!

Déan tionscnamh a eagrú agus a chur chun cinn i rith SOFI ón 18 Meán Fómhair - 8 Deireadh Fómhair 2024! Faigh amach cad iad na himeachtaí atá ar siúl agus glac páirt in imeachtaí gar duit!

@Dept_ECC
@EuropeanSDWeek

DeptECC
EuropeanSustainableDevelopmentWeek

Le haghaidh tuilleadh eolais faoi fhorbairt inbhuanaithe, Seachtain SFI agus smaoine maidir le páirt a ghlacadh, féach www.gov.ie/SDGs

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

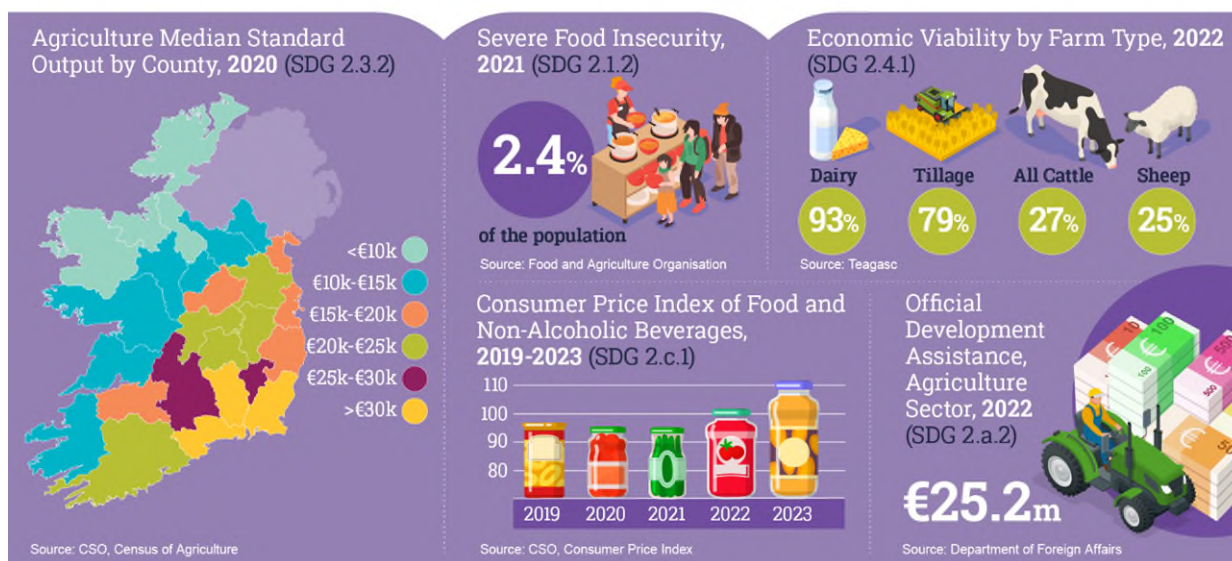
d. Ráiteas Náisiúnta na hÉireann ar na SFlanna 2024

D'athdhearbhaigh Ossian Smyth, an tAire Stáit sa Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide, a bhfuil freagracht speisialta air as an gCumarsáid agus an Geilleagar Ciorclach, tacaíocht na hÉireann don ghlaio ar spreagadh athnuaithe agus gníomhaíochtaí luathaithe chun na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SDGanna) a bhaint amach ag an Ard-Stiúrthóireacht. -Fóram Polaitiúil Leibhéil ar Fhorbairt Inbhuanaithe (HLPF) ag na NA an 17 Iúil.

Léigh ráiteas an Aire anseo: <https://www.gov.ie/ga/oraid/8fa34-national-statement-by-minister-of-state-ossian-smyth-at-the-un-high-level-political-forum/>

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

e. Foilsíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh Tuarascáil SFI 2

D'fhoilsigh an Phríomh-Oifig Staidrimh (POS) tuarascáil SFlanna na hÉireann de chuid na Náisiún Aontaithe - *Sprioc 2 Díothú an Ocras 2024 i mí an Mheithimh*.

Tá sonraí sa tuarascáil is déanaí sin ar SFlanna na Náisiún Aontaithe ar 14 tháscaire d'Éirinn agus tá siad roinnte ina dtrí chaibidil: Táscairí Ocras, Talmhaíochta, agus Eacnamaíochta. Cuirtear sonraí i láthair i gcatagóirí a bhaineann leis na táscairí agus leis an suíomh geografach, nuair is féidir. Tá na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SFlanna) agus na táscairí a bhaineann leo, trí dhearadh, fairsing i ndáil lena gcumhdach. Mar thoradh air sin, cuireann roinnt foinsí sonraí Éireannacha ar fáil, lena n-áirítear ranna rialtais, eagraíochtaí oifigiúla, agus eagraíochtaí idirnáisiúnta amhail na Náisiún Aontaithe. Forbraíodh an foilseachán sin le haghaidh Sprioc 2 i gcomhar leis an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara.

Tá na sonraí go léir ar fáil ar shuíomh gréasáin POS:

<https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-sdg2/irelandsunsdgs-goal2zerohunger2024/>

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

f. Trí Ghníomhaíocht Shimplí – SFI 9 – Obair Chuibhiúil agus Fás Eacnamaíoch

Anseo thíos tá trí ghníomhaíocht shimplí laethúla is féidir leat a dhéanamh chun tacú le SFI 8: Obair Chuibhiúil agus Fás Eacnamaíoch

9

INDUSTRY, INNOVATION
AND INFRASTRUCTURE

25. Don't throw away. Give away! Pass on your working electronics or recycle them

26. Download an app on sustainability

27. Try to buy sustainable products

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

g. Scoil Samhraidh ‘Generation Glas’ 2024

Seolann an Teachta Bruton Scoil Samhraidh Óige ‘Generation Glas’ don Dara Bliain den ag COBÁC

An 1 Lúnasa 2024, bhí bród ar BiOrbic, ionad náisiúnta taighde bithgheilleagair na hÉireann, agus ar Foróige an dara bliain dá gclár suaitheanta um ambasadóirí hinbhuanaitheachta na hóige, ‘Generation Glas’, a sheoladh agus ghlac 25 déagóir páirt ann le haghaidh 2024-5. Rinne Richard Bruton TD, urlabhraí Fhine Gael ar an gComhshaol, Aeráid agus Cumarsáid, an clár a sheoladh go hoifigiúil Dé Céadaoin an 7 Lúnasa. Bhí an t-imeacht ar siúl i gClub Ollscoile COBÁC an 7 Lúnasa ag 11am.

Clár ceannródaíoch is ea ‘Generation Glas’ atá deartha chun déagóirí ó phobail imeallaithe agus pobail nach ndéantar freastal ceart orthu ar fud na hÉireann a chumhachtú. I ndiaidh bliain phiolótach rathúil, tá tús curtha ag an dara cohórt de 25 rannpháirtí óg sa chlár le turas 8 mí a dhíríonn ar inbhuanaitheacht, ar ghníomhú ar son na haeraide, agus ar rannpháirtíocht an phobail. Is as an Aonach (Tiobraid Árann), An Teampall Geal (Baile Átha Cliath), Machain, Gleann Maghair, agus Baile Chaisleáin Bhéarra (Corcaigh) rannpháirtithe na bliana seo.

Thosaigh an scoil samhraidh le heispéireas cónaithe 4 lá sa Choláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath (COBÁC). Cuimsítear sa chuid eile den chlár tuilleadh eispéiris chónaithe, turais allamuigh chuig moil inbhuanaitheachta ar fud na hÉireann, seisiúin ar líne dhá uair sa tseachtain le haíonna saineolacha, agus sraith imeachtaí pobail faoi stiúir na hóige. Tá na gníomhaíochtaí sin deartha chun scileanna ríthábhachtacha a fhorbairt amhail smaointeoireacht chriticiúil, obair foirne, pleanáil agus socrú spriocanna, trí rochtain ar shaineolaithe san eolaíocht um chomhshaol agus inbhuanaitheacht, cumarsáid, abhcóideacht agus go leor eile a scaoileadh Le linn an chláir, tugtar tacaíocht do rannpháirtithe chun topaicí inbhuanaitheachta a atá ábhartha dóibh a shainaithint agus iad a phlé, ag tabhairt a dteachtaireachtaí ar ais chuig a bpobail ar deireadh trína n-imeachtaí for-rochtana agus feasachta féin a eagrú.

Mar gheall ar thiomantas an Teachta Bruton don inbhuanaitheacht comhshaoil agus ar a ról a imríonn tionchar ar mhúnlú bheartas aeráide na hÉireann, bhí a láithreacht ag an seoladh an-inspioráideach go háirithe do na hambasadóirí óga. Cuireadh béim ina aitheasc ar a thábhachtaí atá rannpháirtíocht na hóige i ngníomhú ar son na haeráide agus ar an tionchar suntasach is féidir le daoine óga a imirt ina bpobail agus níos faide i gcéin.

“Tá ríméad orainn an dara scoil samhraidh ‘Generation Glas’ a sheoladh,” arsa Derek O’Brien, Stiúrthóir Feidhmiúcháin ag BiOrbic. “Bhí ár gcomhpháirtíocht le Foróige ar fheabhas. Cuireadh ar ár gcumas leis bheith rannpháirteach go díreach le daoine óga agus spreagadh a fháil uathu, daoine óga atá a bhfuil athrú dearfach réamhghníomhach chun todhchaí inbhuanaithe a chruthú á chur chun cinn acu i gcónaí”.

Dúirt Sarah Haslam, an Stiúrthóir Clár agus Taighde ag Foróige, “Táimid thar a bheith bródúil as ár rannpháirtithe óga agus as a bhforbairt go hambasadóirí inbhuanaithe eolasacha, muiníneacha tríd an gclár seo. Le ‘Generation Glas’, leantar ag léiriú an tionchar is féidir a bheith ag daoine óga nuair a thugtar an deis agus an tacaíocht dóibh, Tá lúcháir orainn dul i gcomhpháirtíocht le BiOrbic lena chinntiú go mbeidh deiseanna ag daoine óga chun scileanna tábhachtacha saoil agus infhostaitheachta a fhorbairt a chuideoidh leo ullmhú chun dul i ngleic le cuid de na fadhbanna is mó dá bhfuil ann inár ré.”

Tá BiOrbic agus Foróige ar bís leanúint leis an obair ríthábhachtach sin, ag cumhachtú daoine óga le bheith ina gceannairí san inbhuanaitheacht agus a thacóidh le todhchaí níos fearr. Is céim shuntasach é an clár ‘Generation Glas’ i dtreo glúin nua saoránach atá meabhrach ar an gcomhshaol a chothú agus atá ullmhaithe chun dul ngleic le dúshlán an athraithe aeráide.

Chun tuilleadh eolais a fháil faoi ‘Generation Glas’ agus imeachtaí amach anseo, déan teagmháil le amanda.mathieson@biorbic.com

Eolas faoi BiOrbic

Is comhpháirtíocht é BiOrbic, ionad náisiúnta taighde bithgheilleagair na hÉireann, arna mhaoiniú ag Fondúireacht Eolaíochta Éireann, idir na príomh-ollscoileanna in Éirinn, a thagann le chéile chun ardán le haghaidh comhoibrithe agus pointe lárnach rochtana don phobal acadúil agus tionsclaíoch i gcoitinne a chruthú chun réitigh iomlánaíocha a fhorbairt chun dul i ngleic leis an na príomhdhúshlán atá os ár gcomhair inniu, lena n-áirítear an t-athrú aeráide. Tá BiOrbic i gceannas ar fhorbairt bithgheilleagar ciorclach na hÉireann trí thaighde ceannródaíoch agus trí tháirgí bithbhunaithe nua a fhorbairt i gcomhar leis an tionscal agus le comhpháirtithe eile. Tá sé ag obair chomh maith chun an chéad fheirm déiríochta ar domhan a bheidh aeráidneodrach agus inmharthana go heacnamaíoch a chruthú in Iarthar Chorcaí le Carbery Group.

Eolas maidir le Foróige:

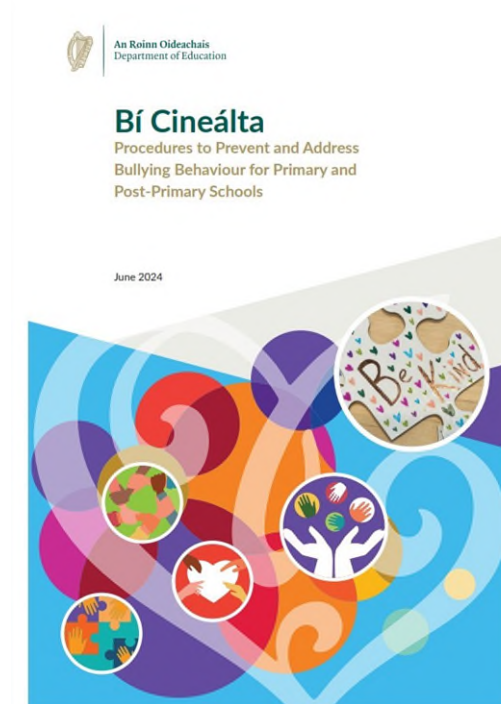
Is é Foróige an phríomheagraíocht óige in Éirinn, agus tá sí ag obair le daoine óga ó bhí 1952 ann. Is é a gcuspóir a chur ar chumas daoine óga bheith páirteach go meabhrach agus go gníomhach ina bhforbairt féin agus i bhforbairt na sochaí.

Fostaíonn Foróige os cionn 50,000 duine óg idir 10-18 mbliana d'aois gach bliain trí Chlubanna faoi stiúir oibrithe deonacha agus trí Thionscadail Óige faoi stiúir foirne. Feidhmíonn Foróige i 26 contae in Éirinn, agus cuimsítear ann níos mó ná 600 Club Foróige, 150 Tionscadal Óige, clár meantóireachta 'Big Brother Big Sister', clár Fiontraíochta Óige Foróige, agus a chlár le haghaidh Saoránacht Óige agus Ceannaireacht Óige.

Freastalaíonn Foróige ar gach duine óg trína seirbhísí ginearálta. Le Clubanna Foróige, Sóisir Foróige, Clubanna Spéise Foróige, agus Caiféanna Óige Foróige, spreagtar daoine óga chun freagracht a ghlacadh astu féin agus cur le múnla an domhain thart orthu agus a gcuid buanna, scileanna agus cumais á bhforbairt acu. Ina theannta sin, cuireann Foróige réimse iomlán seirbhísí spriocdhírthe ar fáil chun tacú le daoine óga leochaileacha a dteastaíonn cúnamh breise uathu.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

h. Nuashonruithe Cineáltas - Gnásanna 'Bí Cineálta'

An 19 Meitheamh 2024, foilsíodh Gnásanna 'Bí Cineálta' chun iompar Bulaíochta a Chosc agus Aghaidh a thabhairt air do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna.

Forbraíodh na gnásanna 'Bí Cineálta' sin i gcomhar leis na comhpháirtithe oideachais agus tá siad bunaithe go mór ar thuairimí leanaí agus daoine óga, tuismitheoirí, fhoireann na scoile, bhaill an bhoird bainistíochta agus an phobail oideachais i gcoitinne.

Dírítear na gnásanna 'Bí Cineálta' ar chur chuige atá bunaithe ar chearta an linbh agus tacaíonn siad le cur chuige comhpháirtíochta ina n-oibríonn gach ball de phobal na scoile le chéile chun iompar bulaíochta a chosc agus aghaidh a thabhairt air.

Nuashonraíodh na gnásanna chun bulaíocht féiniúlachta inscne, cibearbhulaíocht, bulaíocht chiníoch, bulaíocht ghnéasaíoch agus ciapadh gnéasach a chur san áireamh. Tacaíonn siad le scoileanna straitéisí soiléire a fhorbairt chun an t-iompar bulaíochta sin a chosc agus aghaidh a thabhairt air.

Eascraíonn na gnásanna nua as athbhreithniú ar na gnásanna frithbhulaíochta le haghaidh bunscoileanna agus iar-bhunscoileanna 2013. Is é sin mhír shuaitheanta in Cineáltas. Plean Gníomhaíochta ar an mBulaíocht.

Tacófar le cur chun feidhme na ngnásanna sin trí shraith acmhainní foghlama gairmiúla agus seisiúin eolais d'fhoireann na scoile, do chomhaltaí an bhoird bainistíochta agus do thuismitheoirí.

Sárthaispeántas Cineáltas

Beidh an chéad imeacht de chuid Shárthaispeántas Cineáltas ar siúl i bPáirc an Chrócaigh ar an 25 Meán Fómhair 2024.

Tabharfar deis leis an imeacht do scoileanna cad atá déanta acu cheana féin chun Cineáltas a chur chun cinn ina bpobal scoile agus an tionchar a bhí aige ar shaol na scoile a léiriú.

Tugadh cuireadh do scoileanna freisin daoine aonair nó grúpaí a ainmniú a chuir cion den scoth, trína gceannaireacht phearsanta, trína rannpháirtíocht nó trína ngnóthachtálacha, le hiompar bulaíochta a chosc agus aghaidh a thabhairt air agus chun comhionannas, cuimsiú, éagsúlacht agus folláine a chur chun cinn ina bpobal scoile. Níl ansin ach cuid de na gníomhaíochtaí a rinneadh faoi Chineáltas.

Thuas: An tAire Foley agus scoláirí ag seoladh Gnásanna ‘Bí Cineálta’ chun lompair Bulaíochta a Chosc agus Aghaidh a thabhairt air do Bhunscoileanna agus d’larbhunscoileanna.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

i. Clár Ambasadóirí Chlub Leabhar na Spriocanna Léitheoireachta do Leanaí Bunscoile i gCo. Chill Mhantáin

“Is mise urlabhraí Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe do Sheirbhís Leabharlainne Chill Mhantáin. Cuirim na Spriocanna chun cinn dár n-úsáideoirí leabharlainne ar fad, i gContae Chill Mhantáin ar fad.

Chuir mé tús le treoirthionscadal, a dhear mé féin, de chlub leabhar do leanaí bunscoile i gceantar tíreolaíoch mo leabharlainne. Bhí sé dírithe ar leanaí idir 9-12 bhliain d’aois. D’oibrigh sé leis na naisc láidre scoile/leabharlainne atá againn inár seirbhís leabharlainne.

Ba é bunús an chlub leabhar ná go dtiocfaimid le chéile gach mí chun leabhar a phlé, leabhar a d'fhéadfadh na leanaí a fháil saor ón leabharlann.

Rinne mise taighde cúramach ar na leabhair go léir agus roghnaigh mé go cúramach iad. Bheadh comhrá faoi cheann amháin ar a laghad de na 17 Sprioc mar thoradh ar gach leabhar. Ag na cruinnithe, áfach, léadh gach Sprioc os ard agus ghlacamar go léir ár seal lena fháil amach an raibh baint ag an Sprioc ar bhealach éigin leis an leabhar a bhí díreach léite againn.

Ár gCéad Chruinniú

Le linn mhí Feabhra 2021, thionólamar ár gcéad chruinniú agus bhí an-áthas orm fáilte a chur roimh leanaí ó 4 bhunscoil éagsúla chuig an leabharlann. Bhí cóipeanna de *Swan Song* le Gill Lewis ag na leanaí go léir, a fuair siad ar iasacht ón leabharlann.

Ó shin i leith, tháinig an club leabhar le chéile gach mí le 2 bhliain anuas. Pléadh gach Sprioc. Is gnách go mbíonn cruinniú ag an gclub leabhar sa leabharlann ach le linn an tSamhraidh in 2022 thugamar ár gcruinniú go dtí an trá sna Clocha Liatha agus rinneamar “ealaín trá” chun aird a tharraingt ar Sprioc 14 Beatha faoin Uisce.

Aistriú go hAmbasadóirí

Toisc go raibh 8 leanbh ag dul isteach i rang a 6 ina scoil anois, chinn mé a ngnóthachtáil a chomóradh trí Chlár na nAmbasadóirí a thabhairt isteach. Bhí níos mó ná 20 leabhar ficsin, neamhficsin, úrscéalta grafacha agus litearthachta a bhain le SFlanna na Náisiún Aontaithe léite ag an 8 leanbh agus bhí a gcuid eolais agus a bpaisean do na Spriocanna ag dul i méid.

Ba iad ár gcéad ghrúpa Ambasadóirí do na Spriocanna i gCo. Chill Mhantáin.

Bronnadh bioráin speisialta SFlanna na Náisiún Aontaithe agus mála gualainne SFlanna na Náisiún Aontaithe orthu mar shearmanas speisialta in oifigí Cheantar Bardasach na gCloch Liath Dé Máirt an 26 Meán Fómhair 2023. Gheall siad leanúint lena gcuid oibre leis na SFlanna agus iad a chur chun cinn i measc a dteaghlach, a gcairde scoile agus a gcomhghleacaithe.

Fuarthas maoiniú i gcomhair an tionscadail ó Fhoireann um Ghníomhú ar son na hAeráide Chill Mhantáin de chuid Chomhairle Contae Chill Mhantáin agus Pháirc Codling Wind. Ba chomhpháirtíochtaí tábhachtacha iad sin a cruthaíodh chun cuidiú leis na Spriocanna a bhaint amach.

Ba iad Cathaoirleach Cheantar Bardasach na gCloch Liath agus an DOS a bhronn na gradaim an oíche sin.

Mar gheall ar aird an phreasa ar an gclár, tháinig baill nua isteach sa ghrúpa. Fuaireamar 8 mball nua ó 3 scoil eile. Is é 7 líon iomlán na mbunscoileanna sa cheantar dá ndéantar ionadaíocht anois. Ciallóidh sé sin go mbeidh an clár Ambasadóirí á reáchtáil gach bliain ar feadh shaolré na Spriocanna.

I mí Mheán Fómhair 2024, beidh 5 Ambasadóir eile againn chun scéal na Spriocanna a scaipeadh.

Treoirthionscadal i gCo. Chill Mhantáin a bhí sa chlub leabhar. Ón bhí an searmanas ann, cuireadh tús leis i mbrainse eile i gCo. Chill Mhantáin. Go dtí seo, tá 12 bhall nua ansin.

Cuirfear tús leis freisin i mbrainse eile i gCo. Chill Mhantáin in 2024.

Glacfaidh scoil i mBaile Átha Cliath páirt sa chlub i mí Eanáir 2024 freisin.

Tá GBRÁ ag féachaint leis an treoirthionscadal sin a scaipeadh ar gach údarás leabharlainne, ós rud é gur bunchloch iad SFIIna na Náisiún Aontaithe dá straitéis nua 'The Library is the Place'.

Ní féidir éifeacht an chlub leabhar agus an chlár Ambasadóirí a thomhas; tá an club leabhar ag fás go láidir agus ag fáil baill nua an t-am ar fad, áfach. Tá na Spriocanna cuimsithe anois i maisiú Leabharlann na gCloch Liath agus cuimseofar iad go luath i leabharlanna brainse an Inbhir Mhóir agus Chill Mhantáin.

Is féidir duine ar bith liosta léitheoireachta an chlub leabhar a fháil agus úsáidfídh scoileanna áitiúla na leabhair do ranganna go minic.

Má bhainimid aon cheann de SFIIna na Náisiún Aontaithe amach, rachaidh sé chun tairbhe dúinn ar fad. Trí na leanaí a bheith ag foghlaim faoi gach Sprioc agus ag insint dá dteaghlaigh, dá gcairde agus dá gcomhghleacaithe fúthu, rachaidh sé chun tairbhe do chách.

Scaiptear teachtaireacht gach Sprice trí gach teaghlach, gach rang i ngach scoil lena bhfuil leanbh bainteach.

D'iarr na scoileanna ar a bhfreastalaíonn na leanaí ar a gcuid Ambasadóirí labhairt ag an tionól chun oideachas a chur ar na leanaí go léir maidir leis na Spriocanna agus a gcuid luachanna. Tháinig comhpháirtíochtaí nua le scoileanna áitiúla as sin ina labhraíonn a nAmbasadóirí faoina rannpháirtíocht sa chlub leabhar ní hamháin chun dúil sa léitheoireacht a chothú ach chun suim láidir sna Náisiúin Aontaithe agus naisc leis an Rialtas agus leis an Rialtas áitiúil a chruthú.

I bPlean Gníomhaithe ar son na hAeráide Chill Mhantáin, déantar tagairt shoiléir do chlár Ambasadóirí na Spriocanna Léitheoireachta de réir mar a leanann sé Cuspóir Straitéiseach 2 "na SFIIna a chomhtháthú in obair na nÚdarás Áitiúil chun tacaíocht níos fearr a thabhairt do logánú na SFIIna. Sonraítear ann go bhfuil "Comhairle Contae Chill Mhantáin chun tosaigh agus Leabharlann na gCloch Liath ag reáchtáil Club Leabhar Spriocanna Léitheoireachta do scoláirí Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe ó bhí 2021 ann".

*Le Catherine Costello, Leabharlannaí, Leabharlann na gCloch Liath, Bóthar an Mhuilinn, Na Clocha Liatha, Co. Chill Mhantáin A63 KN52.
+353 (0)1 287 3548*

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

j. Micreafón oscailte Faoi stiúir na hÓige 'Voices Of Tomorrow Take 2

Ceapann 93% de dhaoine óga na hÉireann gur féidir linn éifeachtaí an athraithe aeráide a mhaolú trínár nósanna maireachtála a athrú ach tá bearnaí móra fós sa ghníomhú – níor ghlac ach 44% páirt i bhfeachtas comhshaoil riamh. Is féidir le saincheisteanna sóisialta amhail an t-athrú aeráide agus cearta comhionanna, agus na dúshláin a bhaineann leo, a bheith ina n-ábhar scanrúil agus d'fhéadfadh easpa gnímh a bheith mar thoradh air sin.

Tá an bearna sin á dúnadh ag Comhairle Aeráide Óige Phort Láirge (YACC) arís sa dara tráthchuid dá n-oíche micreafóin oscailte, "Voices Of Tomorrow Take 2", oíche micreafóin oscailte ar théama saincheisteanna sóisialta saor in aisce in **Ionad Gateway Naomh Pádraig, Port Láirge ag 7.30pm an 20 Meán Fómhair**. Is bealach spráilúil cruthaitheach é chun tú a spreagadh chun labhairt amach i spás sábháilte. Déan cinnte go gcloisfidh an pobal agus an lucht cinnteoireachta do ghuth.

D'éirigh chomh maith sin le himeacht na bliana seo caite – líon mór taibheoirí, lucht féachana ollmhór lán de dhaoine de gach aois, an preas agus na meáin chomh maith leis an FPE Grace O'Sullivan – go raibh orthu é a reáchtáil arís! Ar scríobh tú dán, amhrán, focal labhartha, sceitse, scéalta grinn, nó aon rud faoin bpláinéad ina mairimid agus na dúshláin atá romhainn nó ar mhaith leat aon cheann acu sin a scríobh? Seo an tráthnóna duitse mar sin - clárú anois! Ná bhfuil fonn ort léiriú a dhéanamh? Fadhb ar bith, tar anseo agus éist leis na léirithe iontacha díreach. Tá fonn ar an YACC páirt a thabhairt do gach pobal sa chomhrá faoinár dteach, conas is féidir linn é a chosaint agus Port Láirge a dhéanamh níos inbhuanaithe agus níos meabhraí ar an aeráid. Is deis iontach é an spás comhroinnte sin do mhuintir Phort Láirge chun plé le hábhar an athraithe aeráide agus saincheisteanna sóisialta eile ar bhealach cruthaitheach fiúntach, chun é sin a chur in iúl do chinnteoirí agus caidreamh a fhorbairt chun oibriú i dtreo todhchaí níos fearr le chéile.

Cuir do chuid smaointe agus barúlacha faoin athrú in iúl. Bain úsáid as do ghuth, taispeáin do phaisean, sábháil ár bpláinéad - bí linn agus bí le cloisteáil! Chun clárú seol ríomhphost chuig sarah@slewaterford.ie nó déan teagmháil linn ar na meáin shóisialta @waterfordsli. Feicimid thú in **Ionad Gateway Naomh Pádraig, Dé hAoine an 20 Meán Fómhair ag 7.30pm**.

Tá an YACC comhdhéanta de ghníomhaithe aeráide páiseanta idir 16-35 bliana d'aois ar mian leo oibriú le cinnteoirí agus leis an bpobal cruthaitheach chun cathair níos fearr fós a dhéanamh do Phort Láirge. Tá súil againn go bhfreastalóidh tú ar an

imeacht chun do smaointe, tuairimí, dóchas agus smaointe féin a chur in iúl i do stíl chruthaitheach.

Nóta an Eagarthóra: Staidreamh ó Thuarascáil Bhonnlíne maidir le Daoine agus leis an bPláinéad, 2021.

Teagmháil: Chun tuilleadh eolais nó sonraí breise a fháil, déan teagmháil le Sarah Keane, Oifigeach Cumarsáide agus Tionscadail, Tionscnamh Maireachtála Inbhuanaithe Phort Láirge (Slí), sarah@slewaterford.ie

Eolas faoi SLÍ: Díríonn SLÍ ar inbhuanaitheacht, ar ghníomhú ar son na haeráide agus ar thomhaltas freagrach a spreagadh Déanaimid é sin trí oideachas agus trí ghníomhaíocht a spreagadh ar leibhéal an phobail. Is í ár bhFís pobal domhanda a bheidh ag obair le chéile chun todhchaí cothrom inbhuanaithe a chinntiú do chách.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

k. Mórghlanadh na dTránna 2024 — Cláraigh Anois!

Tá sé an t-am sin den bhliain arís! Tá Mórghlanadh na dTránna ar ais agus ba mhaith go mbeadh tusa linn arís! Marcáil do chuid féilirí don 20 go dtí an 22 Meán Fómhair 2024, mar go bhfuil sé in am teacht le chéile agus bheith mar chuid de cheann de na himeachtaí glantacháin is mó ar fud na tíre!

In 2023, i níos mó ná 400 imeacht glanta suas, ghlán oibrithe deonacha 466 tona bruscair ó chósta na hÉireann agus ó cheantair intíre, agus tá súil

againn go mbeidh sé mar an gcéanna i mbliana agus muid ag iarraidh an ceann is mó tionchair fós a dhéanamh de #BigBeachClean24.

Lenár lucht tacaíochta nua ó Kia Ireland, iarraimid ar gach duine a bhfuil a gcroí istigh sa trá acu ar fud na hÉireann clárú do threalamh glantacháin féin agus ceann de do chuid féin a fháil chun ár n-aigéan dílis a chosaint, rud a chinnteoidh go mbeidh na huirlisí riachtanacha agat chun tionchar suntasach a imirt. Lena chois sin, beidh an feachtas Glantachán Náisiúnta an Earraigh rannpháirteach freisin, rud a fhágann gur iarracht chomhoibríoch é seo i dtreo timpeallacht níos glaine.

Le chéile, is féidir linn difríocht ollmhór a dhéanamh agus ár gcósta a choinneáil chomh glan leis an gcristal.

Tá Mórghlanadh na dTránna ina chuid den Ghlantachán Idirnáisiúnta Cósta (ICC), tionscnamh domhanda atá á fheidhmiú ag Ocean Conservancy. Ní hamháin go spreagann an t-imeacht seo glanadh bruscair ó thránna na hÉireann ach tugtar deis leis freisin chun cur le tionscadal ríthábhachtach na heolaíochta saoránach. Trí shonraí a bhailiú ar an méid bruscair a aimsítear agus ar na cineálacha bruscair a aimsítear, méadaímid feasacht ar bhruscar muirí agus tacaímid beartais agus feachtais a bhfuil tionchar acu.

Nach bhfuil tú i do chónaí in aice leis an gcósta? Ná bí buartha! Tá bruscar a chaitear ar shiúl i mbailte agus i gcathracha ina phríomhchúis le truailliú muirí. Mar sin, is cuma cá háit a bhfuil tú i do chónaí in Éirinn, is féidir leat cuidiú le cosc a chur ar bhruscar dul isteach inár n-uiscebhealaí luachmhara. Rachaimis i ngleic leis an bhfadhb sin ag a foinse, cibé áit a bhfuilimid!

Bí ar thús cadhnaíochta agus faigh d'áit trí chlárú le haghaidh Mórghlanadh na dTránna trí chliceáil ar an nasc thíos chun clárú nó chun tuilleadh eolais a fháil faoin tionscnamh. Creid muid, níor mhaith leat an deis seo a chailleadh chun difríocht ollmhór a dhéanamh do do phobal: <https://cleancoasts.org/our-initiatives/big-beach-clean/>

Déanaimis an ceann is fearr go fóill de Mórghlanadh na dTránna i mbliana. Ní féidir linn fanacht le d'iarrachtaí glantacháin dochreidte a fheiceáil agus cumhacht phobail na gCóstaí Glana a fheiceáil in 2024.

Cláraigh ag: <https://cleancoasts.org/our-initiatives/big-beach-clean/>

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

I. Gníomhú ar son na hAeráide sa Roinn Oideachais - Nuashonrú

I measc réimse tionscnamh eile, thacaigh an Roinn Oideachais leis an bhfeachtas [Plean Uile-Éireann um Phailniú](#) 'No Mow May' mar iarracht chun bithéagsúlacht a threisiú inár gcampais i Sráid Mhaoilbhríde, Baile Átha Luain agus Tulach Mhór. Chinntigh peacaí timpeall an champais gur fhás go leor dandelion, nóiníní agus seamair ar an gcampas sna limistéir féaraigh atá ina bhfoinse rithábhachtach bia do phailneoirí.

Féadann fiú gníomhartha beaga tionchar dearfach a bheith acu ar laghdú a dhéanamh ar an tionchar ar chailliúint gnáthóg nádúrtha agus leathnádúrtha, rud a bhí mar phríomhspreagthóir i meath na bpailneoirí. Tá sé léirithe ag taighde go bhfuil laghdú suntasach tagtha ar líon níos mó ná leath de speicis bheacha na hÉireann ó 1980, agus meastar go bhfuil 30% de na speicis faoi bhagairt díothaithe as Éirinn.

Tá an Roinn ag spreagadh a foireann freisin chun 'Do Ghairdín a Gheall' sa bhaile mar chuid den tionscnamh seo agus an nasc [anseo](#) a leanúint chun tuilleadh eolais a fháil.

Scaipeadh acmhainní úsáideacha eile chun flóra agus fána áitiúil a aithint ar an bhfoireann freisin: [Atlas Plandaí](#), [Atlas Mamach](#), [Faire Éan Éireann](#).

Táimid dóchasach go mbeidh líon méadaithe agus flóra agus fána níos éagsúla le feiceáil le linn an chéad fheachtais eile!

Thuas: Comhartha No Mow May i gcoimpléasc Shráid Mhaoilbhríde, Baile Átha Cliath.

Rinne an Roinn óstáil freisin ar mhaidin chaife ar 22 Bealtaine do Sheachtain Náisiúnta na Bithéagsúlachta chun feasacht a ardú agus rannpháirtíocht i measc na foirne a chur chun cinn. Bhí feachtas ‘deonaithe plandaí’ ag Cumann Gairneoireachta an-ghníomhach na Roinne freisin a fuair tacaíocht mhaith. Foilsíodh leabhráin faisnéise ón bPlean Uile-Éireann um Pailneoirí agus ó Phlean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta na Roinne Comhshaoil mar aon le póstaer aitheantais do bheacha, féileacáin agus snáthaidí móra.

Thuas: Óstáin nua feithidí bunaithe ar phlota an Horticulture's Society ar thailte choimpléasc Shráid Mhaoilbhríde, Baile Átha Cliath.

Tá Mártain an Tí Neadaithe tar éis dul i mbun cónaithe ar shuíomh Thulach Mhór agus táimid ag súil go bhfeicfear roinnt éan fásta san Earrach 2025!

Thuas: Nead Mháirtín Tí ar champas Thulach Mhór.

m. An Fóram Uisce

Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe – tá gá le hoideachas maidir le huisce

An Fóram Uisce – choimisiúnaigh an Fóram Uisce taighde chun eolas na dtomhaltóirí uisce ar sholáthar, cáilíocht agus slándáil uisce a fháil amach. Reáchtáil Interactions Research Ltd an suirbhé ar líne. Rinne sampla de 1,518 duine fásta, a bhí ionadaíoch ó thaobh na déimeagrafaice de, an suirbhé i mí Lúnasa 2023.

Áiríodh ar na torthaí na nithe seo a leanas:

- Thuairiscigh 54% díobh go bhfuil an t-eolas atá acu faoin áit as a dtáinig a gcuid uisce óil nó faoin gcaoi a ndearnadh é a chóireáil **go hiomlán easnamhach nó rud beag easnamhach**.

- Úsáideann 26% díobh uisce buidéil don ól an t-am ar fad, in ainneoin caighdeán an-ard an uisce as an sconná.
- Ní raibh daoine cinnte faoin soláthar uisce féideartha amach anseo agus na dúshláin fhéideartha cháilíochta.

Creideann an Fóram Uisce gur gá, ionas go mbeadh tuiscint agus meas ag an bpobal ar acmhainní uisce, feachtas eolais poiblí a reáchtáil chun feasacht a fheabhsú maidir leis an áit as a dtagann an t-uisce, leis an gcaoi a ndéantar é a chóireáil, agus leis na dúshláin fhéideartha atá roimh an gcáilíocht uisce agus roimh shlándáil an tsoláthair amach anseo.

In 2022, le tacaíocht agus spreagadh a thabhairt don oideachas ar sholáthar agus cáilíocht uisce, ar aibhneacha agus ar éiceachórais uisce, choimisiúnaigh an Fóram Uisce Iontaobhas Aibhneacha na Máighe, le tacaíocht ó Choláiste Mhuire gan Smál, chun modúil oideachais a fhorbairt do scoileanna ar cheithre phríomhábhar:

- Na tionchair dhomhanda den chaoi a mbainimid úsáid as uisce,
- Léarscáileanna digiteacha a úsáid chun aibhneacha áitiúla, soláthar uisce agus cóireáil uisce a iniúchadh.
- Saol an fhionnuisce agus gnáthóga fionnuisce le cás-staidéar den Bhradáin Atlantach
- Measúnú ar cháilíocht an uisce agus cineálacha truaillithe.

Tugann na modúil aghaidh ar cheanglais do réimsí ábhair cosúil leis an mbitheolaíocht, an eolaíocht talmhaíochta, an eolaíocht, an tíreolaíocht, OSPS agus Gníomhaíocht ar son na hAeráide agus an Fhorbairt Inbhuanaithe agus tacaíonn siad le Curaclam an Oideachais don Fhorbairt Inbhuanaithe. Tá na modúil oiriúnach do mheasúnuithe bunaithe sa seomra ranga de chuid na Sraithe Sóisearaí, do dhaltáí Idirbhliana agus Ardteiste agus d'aon fhoghlaimoir ar mhaith leo foghlaim faoin soláthar uisce, faoi chóireáil uisce, faoi shaol an fhionnuisce, faoi ghnáthóga fionnuisce agus faoi thionchair an truaillithe uisce.

Sna modúil ar fad, cuimsítear leabhar acmhainní do mhúinteoirí a bhfuil 4 nó 5 plean teagaisc iontu le cur i láthair tacaíochta agus naisc chuig eolas breise agus chuig measúnú de leabhrán oibre foghlama do dhaltáí. Tá na modúil agus na hacmhainní ar fáil lena n-íoslódáil saor in aisce ó www.thewaterforum.ie nó ó www.scoilnet.ie.

Tá súil againn gur bhain tú sult as an eagrán seo ó Nuachtlitir OFI na Roinne a léamh. Más mian leat é a fháil go díreach isteach i do bhosca isteach gach ráithe, [cláraigh](#) don liosta cúrsaíochta!

